

Συμπληρωματικότητα Συνοδευτικών Μέτρων ΤΕΒΑ με δράσεις άλλων προτε- ραιοτήτων του ΠΑΔΚΣ και των ΠΕΠ

**Ανδρέας Φερώνας, (Επ. Υπεύθυνος) Αν. Καθηγητής Τμήμα Κοινωνικής &
Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ΠΑΠΕΛ**

Μάνος Σπυριδάκης, Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας, ΕΚΠΑ

**Νίκος Φωτόπουλος, Αν. Καθηγητής Τμήμα Κοινωνικής & Εκπαιδευτικής
Πολιτικής, ΠΑΠΕΛ**

ΚΟΡΙΝΘΟΣ 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1. Αντικείμενο της μελέτης.....	6
2. Μεθοδολογία εκπόνησης της μελέτης.....	6
3. Διάρθρωση της μελέτης	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ “ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ” (ACTIVE INCLUSION)	9
1.1. Ένα σύντομο ιστορικό.....	9
1.2. Η Σύσταση για την «Ενεργητική Ένταξη» (Active Inclusion).....	10
1.3. Η «Ενεργητική Ένταξη» στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020	12
1.3.1 Το Πακέτο Κοινωνικών Επενδύσεων (Social Investment Package).....	12
1.3.2. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων	13
1.4. Η ενεργητική ένταξη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal)	15
1.5. Τα συνοδευτικά μέτρα ΤΕΒΑ υπό το πρίσμα της ενεργητικής ένταξης	15
Σύνοψη.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΠΑΔΚΣ) και των ΠΕΠ	19
2.1. Προτεραιότητα 2: Απασχόληση και Αγορά Εργασίας	19
2.1.1. Ειδικός στόχος: ESO4.1.	19
2.1.2. Ειδικός στόχος: ESO4.8.	24
2.1.3. Ειδικός στόχος: ESO4.9.	29
2.2. Προτεραιότητα 3: Εκπαίδευση και Δια Βίου μάθηση	33
2.3. Προτεραιότητα 5: Απασχόληση των νέων	40
2.3.1. Ειδικός στόχος: ESO4.1.	40
2.3.2. Ειδικός στόχος: ESO4.12.	46
2.4. Προτεραιότητα 6: Επισιτιστική βοήθεια και Υλική στέριση.....	49
2.4.1. Ειδικός στόχος: ESO4.13.	49
2.4.2. Ομάδες στόχοι	50
2.4.3. Φορείς υλοποίησης στο τοπικό επίπεδο	50
2.5. ΠΕΠ Περιφερειών	52
2.5.1. Ο ρόλος των περιφερειών στις πολιτικές κοινωνικής ένταξης.....	52
2.5.2. Προγράμματα και δράσεις κοινωνικής ένταξης χρηματοδοτούμενα από το ΠΕΠ Αττικής	55
2.5.2.1. Κέντρα Κοινότητας.....	55
2.5.2.2. Κέντρα Κοινότητας με Παράρτημα ΚΕΜ.....	55

2.5.2.3. Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)	55
2.5.2.4. Κέντρα Κοινότητας με παράρτημα Ρομά.....	56
2.5.2.5. Κοινωνικά Συσσίτια	56
2.5.2.6. Κοινωνικά Παντοπωλεία	56
2.5.2.7. Κοινωνικά Παντοπωλεία και Συσσίτια	57
2.5.2.8. Κοινωνικά Φαρμακεία	57
2.5.2.9. Ανοιχτά Κέντρα Ημέρας αστέγων	57
2.5.2.10. Υπνωτήρια.....	57
2.5.2.11. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων	58
2.5.2.12. Κέντρα Δημέρευσης-Ημερήσιας Φροντίδας	58
2.5.2.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης	58
2.5.2.14. Κατ' Οίκον Νοσηλεία	58
2.5.2.15. Οικοτροφεία	59
2.5.2.16. Δομές Ψυχικής Υγείας και Εξαρτήσεων.....	59
2.6. Σύνοψη.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΕΒΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΚΤ+ : ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	611
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΤΕΒΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΔΚΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΠ	699
4.1. Το πρόβλημα	699
4.2. Η υφιστάμενη κατάσταση.....	70
4.3. Πρόταση για την ανάπτυξη συνεργειών των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ με τις άλλες Προτεραιότητες του ΕΠ ΠΑΔΚΣ και των ΠΕΠ.	722
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	777

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι η κατάθεση μια τεκμηριωμένης πρότασης για τη διασφάλιση, όπου είναι εφικτό, της συμπληρωματικότητας των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ με τις δράσεις άλλων προτεραιοτήτων του Προγράμματος Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, καθώς και με δράσεις κοινωνικού και προνοιακού χαρακτήρα που εφαρμόζονται από τα ΠΕΠ, και της διασύνδεσης με δράσεις πρόσβασης των απόρων στην αγορά εργασίας και ενεργητικές δράσεις κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης. Προς τούτο αξιοποιεί τη συλλογή και επεξεργασία σχετικών δευτερογενών δεδομένων (σχετικές δημοσιεύσεις, έρευνες, μελέτες, αρχεία και εκδόσεις οργανισμών και καταγραφή καλών πρακτικών από ΚΜ της ΕΕ). Η μελέτη καταλήγει σε μια σαφή πρόταση πολιτικής, βασική παραδοχή της οποίας είναι ότι το ΤΕΒΑ (ιδίως στο σκέλος της Βασικής Επισιτιστικής και Υλικής Συνδρομής που είναι υποχρεωτικό) αποτελεί μία από τις βασικές Πύλες Εισόδου των ευπαθών κοινωνικών ομάδων στο σύστημα κοινωνικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο. Η πρόταση περιλαμβάνει μια σειρά 5 διακριτών φάσεων (σταδίων) πολιτικής, που έχει ως αφετηρία την καταγραφή των πολλαπλών κοινωνικών αναγκών και ενδεχομένως των προσόντων και δεξιοτήτων των ωφελουμένων και καταλήγει με την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας των ωφελουμένων μέσα στο σύστημα των κοινωνικών υπηρεσιών στο τοπικό επίπεδο.

SUMMARY

The aim of this study is to offer an evidence based proposal to ensure, where possible, the complementarity of TEBA Accompanying Measures with the actions of other priorities of the Human Resources and Social Cohesion Program, as well as with welfare services implemented by the PEPs, and the interconnection with measures facilitating the social and labour market inclusion of the needy. To this end, it utilizes the collection and processing of relevant secondary data (relevant publications, researches, studies, archives and publications of organizations and recording of good practices from EU MoUs). The study concludes with a clear policy proposal, the basic assumption of which is that TEBA (especially in the part of the Basic Food and Material Assistance which is mandatory) is one of the main gateways of vulnerable social groups to the social protection system at the local level. The proposal includes a series of 5 distinct phases (stages) of policy implementation, which starts with the recording of the multiple social needs and possibly the qualifications and skills of the beneficiaries and ends with the monitoring and evaluation of the progress of the beneficiaries within the system of social services at the local level.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Αντικείμενο της μελέτης

Η παρούσα μελέτη αποτελεί το τρίτο Παραδοτέο του Έργου με τίτλο: «Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών – εκπόνηση σχετικής μελέτης για τη δημιουργία πρότασης και φακέλου για την υλοποίηση Συνοδευτικών Μέτρων υποστήριξης της κοινωνικοποίησης και κοινωνικής ένταξης των απόρων». Αντικείμενο του Παραδοτέου είναι η κατάθεση μια τεκμηριωμένης πρότασης για τη διασφάλιση, όπου είναι εφικτό, της συμπληρωματικότητας των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ με τις δράσεις άλλων προτεραιοτήτων του Προγράμματος Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, καθώς και με δράσεις κοινωνικού και προνοιακού χαρακτήρα που εφαρμόζονται από τα ΠΕΠ, και της διασύνδεσης με δράσεις πρόσβασης των απόρων στην αγορά εργασίας και ενεργητικές δράσεις κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης.

2. Μεθοδολογία εκπόνησης της μελέτης

Για τις ανάγκες του παρόντος παραδοτέου διενεργήθηκε δευτερογενής έρευνα η οποία έχει ως αντικείμενό της την άντληση πληροφοριών εκμεταλλεύσιμη ήδη υπάρχοντα, δημοσιευμένα στοιχεία, όπως στατιστικές, διάφορες ειδικές μελέτες, βιβλία, περιοδικά, ειδήσεις και άρθρα εφημερίδων, το διαδίκτυο, και άλλες πηγές, όπως διάφορες κρατικές υπηρεσίες, εξειδικευμένους οργανισμούς, πρεσβείες, εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, επαγγελματικές οργανώσεις και συνδέσμους, σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια και παρεμφερείς εκδηλώσεις με σχετικό αντικείμενο. Υπό το φως αυτής της διαδικασίας και λογικής η δευτερογενής έρευνα που υλοποιήθηκε δημιούργησε τη δυνατότητα για: 1) εκ νέου θέαση του αντικειμένου της έρευνας υπό το πρίσμα νέων ερωτημάτων ή νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, 2) πρόσβαση και επεξεργασία δεδομένων, που έχουν παραχθεί στο πλαίσιο προηγούμενων ερευνών που λειτούργησαν ως οδηγός για το σχεδιασμό νέων ερευνητικών διαστάσεων

παρέχοντας σημαντικές ιδέες τόσο ως προς την εξεταζόμενη θεματική όσο και για δυσκολίες που ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας, και 3) προαγωγή της συγκριτικής έρευνας μέσω της διεύρυνσης της δυνατότητας συγκριτικής μελέτης δεδομένων που έχουν παραχθεί σε διαφορετικούς χρόνους ή σε διαφορετικά πλαίσια (Τσιώλης 2011).

3. Διάρθρωση της μελέτης

Η μελέτη διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά το υπόδειγμα της «ενεργού ένταξης» (active inclusion), που αποτελεί την κυρίαρχη προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με το ζήτημα της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται η σημασία του υποδείγματος αυτού από τη σκοπιά του τρόπου σχεδιασμού και υλοποίησης του ΤΕΒΑ σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι και η ανάγκη για μια ολοκληρωμένη πολυδιάστατη προσέγγιση στο πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, επιχειρείται μια χαρτογράφηση των δράσεων που υλοποιούνται σε τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο του συνόλου των Προτεραιοτήτων του ΕΠ ΠΑΔΚΣ και χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, είτε σε εθνικό επίπεδο είτε σε επίπεδο Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, με στόχο την ανάδειξη (α) της πληθώρας των φορέων και προγραμμάτων, του κατακερματισμού και του ελλείμματος συνεργασίας και συντονισμού των υλοποιούμενων πολιτικών σε τοπικό επίπεδο και κατά συνέπεια (β) της ανάγκης για ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των ανωτέρων φορέων για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας αλλά και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πολλαπλών αναγκών των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένες επιλεγμένες καλές πρακτικές ΚΜ της ΕΕ, οι οποίες μας επιτρέπουν να κατανοήσουμε

καλύτερα τους τρόπους με τους οποίους εφαρμόζονται οι «ολοκληρωμένες προσεγγίσεις» στην πράξη και ποια είναι τα βασικά στοιχεία ή τα δομικά στοιχεία που μπορούμε να εντοπίσουμε από αποτελεσματικές προσεγγίσεις. Υπό αυτή την έννοια, η «ολοκληρωμένη προσέγγιση» χαρακτηρίζεται από μια ολοκληρωμένη, εξατομικευμένη, έγκαιρη και συνεχή παρέμβαση, η οποία απαιτεί αποτελεσματική συνεργασία με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη αλλά και τους τελικούς αποδέκτες των υπηρεσιών.

Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση, η μελέτη καταλήγει, στο **τέταρτο κεφάλαιο**, με την διατύπωση μιας συγκεκριμένης πρότασης σχετικά με τη διασφάλιση, όπου είναι εφικτό, της συμπληρωματικότητας των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ με τις δράσεις άλλων προτεραιοτήτων του Προγράμματος Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, καθώς και με δράσεις κοινωνικού και προνοιακού χαρακτήρα που εφαρμόζονται από τα ΠΕΠ, και της διασύνδεσης με δράσεις πρόσβασης των απόρων στην αγορά εργασίας και ενεργητικές δράσεις κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ “ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ” (ACTIVE INCLUSION)

1.1. Ένα σύντομο ιστορικό

Η επιτυχία της ιδέας της ενεργητικής ένταξης χρονολογείται από τις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα, όταν διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ και η ΕΕ, κορυφαίοι ακαδημαϊκοί και πολιτικές ελίτ κινήθηκαν για να υποστηρίξουν ένα ενεργό κράτος πρόνοιας, μετά από δεκαετίες συστάσεων για περιστολή του κράτους, απορρύθμιση και μείωση του βάρους της κοινωνικής πολιτικής.

Ο αναπροσανατολισμός της κοινωνικής πολιτικής προοριζόταν κυρίως ως απάντηση στη μεταβαλλόμενη φύση των κοινωνικών προβλημάτων και στην εμφάνιση νέων κοινωνικών κινδύνων. Το νέο κύμα του κράτους ευημερίας επινοήθηκε ως μια μετάβαση από την παθητική λογική της ένταξης μέσω της αποζημίωσης σε ενεργητικά και προληπτικά μοντέλα, στα οποία η ένταξη πραγματοποιείται μέσω της εκπαίδευσης και της συμμετοχής στην εργασία.

Ο στόχος της κοινωνικής πολιτικής μετατοπίστηκε από την προστασία του εισοδήματος και την αποζημίωση -στην περίπτωση της ανεργίας, της ασθένειας, των ηλικιωμένων και της αναπηρίας- στην επανένταξη στην κοινωνία μέσω της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και της προστασίας νέων κοινωνικών ομάδων, όπως οι γυναίκες και οι νέοι.

Πράγματι, ήδη στη Λευκή Βίβλο του Jacques Delors (1993)¹ σχετικά με την «Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέδωσε τη συνεχιζόμενη αύξηση της ανεργίας στην Ευρώπη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 στην απουσία ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Είναι σε αυτήν την περίοδο που «η αξιοποίηση του ανθρώπινου

¹ European Commission (1993). White Paper for Development, Competitiveness and Employment, COM (93)700. Brussels.

κεφαλαίου» και η προώθηση της «ατομικής ευθύνης και κοινωνικής συμμετοχής» άρχισαν να γίνονται μέρος ενός συνεπούς και συνεκτικού γνωστικού πλαισίου που οδήγησε στη στήριξη μέτρων από την πλευρά της προσφοράς και αύξηση της απορρόθμισης, δεδομένου ότι οι ευέλικτες και ανοιχτές αγορές εργασίας θεωρήθηκαν καλύτερα εξοπλισμένες για να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες της παγκοσμιοποίησης (ΟΟΣΑ 1994).

1.2. Η Σύσταση για την «Ενεργητική Ένταξη» (Active Inclusion)

Τον Οκτώβριο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τη Σύσταση για την Ενεργητική Ένταξη των ανθρώπων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας², επιδιώκοντας να βοηθήσει τα κράτη μέλη στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και στην αντιμετώπιση των εντεινόμενων φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Σύσταση, η οποία συνέπεσε χρονικά με τη ραγδαία επιδείνωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών εξαιτίας της παγκόσμιας κρίσης, στόχευε στην ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν, παράλληλα με την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση, όσων δεν είναι ικανοί προς εργασία. Η Ενεργητική Ένταξη που προτείνεται μέσα από τη Σύσταση αποτελεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική που στηρίζεται σε τρεις πυλώνες, αλληλένδετους και ισότιμους μεταξύ τους:

- Επαρκής στήριξη του εισοδήματος
- Προώθηση στην αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς
- Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες

Δεδομένου ότι δεν είναι δυνατή μια ενιαία προσέγγιση για όλα τα κράτη μέλη, απαιτείται κάθε φορά το κατάλληλο μίγμα πολιτικής με βάση τις ανάγκες σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, ενώ οι προκλήσεις στις οποίες έρχεται να απαντήσει αφορούν κυρίως:

- Τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό

² Commission Recommendation of 3 October 2008 on the active inclusion of people excluded from the labor market (notified under document number C(2008) 5737)

- Τη φτώχεια των εργαζομένων
- Τη μακροχρόνια ανεργία
- Τις ανισότητες μεταξύ των φύλων

Η στρατηγική της ενεργητικής ένταξης πρέπει να είναι ολοκληρωμένη (integrated), τόσο κατά το σχεδιασμό, όσο και κατά την εφαρμογή της. Κατά τη φάση του σχεδιασμού πρέπει να προσδιορίζεται το κατάλληλο μίγμα των τριών πυλώνων της ενεργού ένταξης (επαρκής στήριξη εισοδήματος, προώθηση στην απασχόληση, πρόσβαση σε υπηρεσίες) και να διασφαλίζεται η **συνεκτικότητα με τους ακόλουθους στόχους:**

- Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων·
- Προαγωγή της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών·
- Αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας των πολλαπλών μειονεκτημάτων και των συγκεκριμένων καταστάσεων και αναγκών των διαφόρων ευάλωτων ομάδων
- Βελτίωση της εδαφικής συνοχής, λαμβανομένων υπόψη των τοπικών και περιφερειακών συνθηκών και
- Ενίσχυση της αλληλεγγύης των γενεών και διακοπή της διαγενεακής μετάδοσης της φτώχειας, μέσα από προσεγγίσεις κύκλου ζωής.
- Να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη συντονισμού μεταξύ φορέων και υπηρεσιών.

Κατά την εφαρμογή της **ολοκληρωμένης προσέγγισης**, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικοί και δημοσιονομικοί περιορισμοί και να αξιοποιηθούν τα διαρθρωτικά ταμεία, ιδιαίτερα το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Σημαντικοί παράγοντες της εφαρμογής είναι:

- η απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών και ελέγχων,
- η εύκολη πρόσβαση σε μηχανισμό καταγγελιών και
- η επικοινωνιακή στρατηγική που θα διασφαλίζει την ενημέρωση όλων.

- Τέλος, προτείνεται η δημιουργία κοινών αρχών για την ενεργό ένταξη, ώστε να είναι δυνατός ο συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής σε επίπεδο ΕΕ.

1.3. Η «Ενεργητική Ένταξη» στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020

1.3.1 Το Πακέτο Κοινωνικών Επενδύσεων (Social Investment Package)

Η ιδέα της ενεργητικής ένταξης ενσωματώθηκε διαδοχικά στην Ευρώπη 2020 και αναπτύχθηκε περαιτέρω στο πλαίσιο του Πακέτου Κοινωνικών Επενδύσεων (SIP). Χάρη στη συζήτηση που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του Πακέτου Κοινωνικών Επενδύσεων για την κοινωνική πολιτική ως παραγωγικό συντελεστή και στη βιβλιογραφία για επιτυχημένες περιπτώσεις από το Βορρά, όπου η ανάκαμψη από την κρίση έγινε πολύ νωρίτερα και όπου το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε σταθερό και αρκετά χαμηλότερο από την ΕΕ κατά μέσο όρο, η ιδέα της Ενεργού Ένταξης συνέχισε να έχει μια σημαντική επιρροή στη χάραξη πολιτικής.

Η προσέγγιση της κοινωνικής επένδυσης παρείχε ένα νέο οικονομικό σκεπτικό για την παροχή της κοινωνικής πολιτικής, τονίζοντας τις παραγωγικές της δυνατότητες. Υποστηρίζοντας ότι, για την επιτυχή μετάβαση στην οικονομία της γνώσης, είναι απαραίτητο ένα εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης και εκπαίδευσης, διατήρησε την εστίαση στην ενεργό ένταξη και τη συνδύασε με τη σημασία του κύκλου ζωής και την αναγκαιότητα επένδυσης στο μέλλον.

Με τη δημοσίευση του Πακέτου Κοινωνικών Επενδύσεων (2013) η Επιτροπή καθοδηγεί τις χώρες της ΕΕ στη χρήση των κοινωνικών προϋπολογισμών τους «πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά» και επιδιώκει «να ενισχύσει τις τρέχουσες και μελλοντικές ικανότητες των ανθρώπων». Το SIP ενίσχυσε τη σύνδεση μεταξύ κοινωνικής βοήθειας και μέτρων ενεργοποίησης,

δίνοντας έμφαση στην «πρόληψη παρά στη θεραπεία» και απαιτώντας τη μείωση της ανάγκης για κοινωνικές παροχές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2013).

Στο ψήφισμά του για το SIP, το ΕΚ κάλεσε τα ΚΜ να εγκρίνουν τις αρχές της ενεργητικής ένταξης ως προτεραιότητα, επισημαίνοντας ότι οι πολιτικές ενεργητικής ένταξης θα πρέπει να συνάδουν με μια προσέγγιση μάθησης ζωής και να είναι εξατομικευμένες, προσανατολισμένες στις ανάγκες και συμμετοχικές.

1.3.2. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Τον Νοέμβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Ο Πυλώνας είναι η πρώτη δέσμη κοινωνικών δικαιωμάτων που διακήρυξαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, μετά τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων το 2000 και διατυπώνει ορισμένες βασικές αρχές για την εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, ενώ βασίζεται και συμπληρώνει το ισχύον κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ. Ο Πυλώνας ορίζει 20 βασικές αρχές και δικαιώματα των πολιτών, που διαρθρώνονται γύρω από τρία κεφάλαια:

- Ίσες ευκαιρίες και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας
- Δίκαιες συνθήκες εργασίας
- Κοινωνική προστασία και ένταξη

Η συνδυαστική ανάγνωση των 20 αρχών και δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στα τρία ανωτέρω κεφάλαια, οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο της ενεργητικής ένταξης βρίσκεται στο επίκεντρο και του ΕΠΚΔ. Ειδικότερα, η αρχή 14 δηλώνει ότι **κάθε άτομο πρέπει να έχει το δικαίωμα στην αποτελεσματική πρόσβαση σε επαρκή υποστήριξη ελάχιστου εισοδήματος και σε αγαθά και υπηρεσίες που θα πρέπει να συνδυάζονται με κίνητρα για (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας.**

Παρότι πολλά εργαλεία για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων παραμένουν στην ευθύνη των κρατών μελών, καθώς και των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, η συμπερίληψη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου συστάσεων προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή επιμέρους πτυχών του πυλώνα αποτελεί ένα πρώτο και σημαντικό εργαλείο εφαρμογής στην πράξη μιας συνεκτικής δέσμης μέτρων προαγωγής των κοινωνικών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ωστόσο, η αξιολόγηση του 2017 της Σύστασης δείχνει ότι υπήρξε άνιση εφαρμογή των στρατηγικών ενεργητικής ένταξης στα κράτη μέλη. **Προκλήσεις μιας ολοκληρωμένης και ολοκληρωμένης στρατηγικής ενεργού ένταξης περιλαμβάνουν προβλήματα συντονισμού των διαφόρων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, έλλειψη συνοχής μεταξύ της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών σε χρήμα, καθώς και περιορισμένη πρόσβαση σε σχετική υποστήριξη, όπως υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, υπηρεσίες απασχόλησης και κατάρτισης, υποστήριξη στέγασης και κοινωνική στέγαση, παιδική μέριμνα και μακροχρόνια φροντίδα** (European Commission, 2017).

Το Σχέδιο Δράσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων που ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2021, προτείνει συγκεκριμένες δράσεις για την εφαρμογή των κοινωνικών δικαιωμάτων σε όλη την Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνδέει την «ολοκληρωμένη προσέγγιση» της ενεργητικής ένταξης με την ευκαιρία των ατόμων που αντιμετωπίζουν μειονεκτική θέση να ανακτήσουν τη ζωή τους με αξιοπρέπεια σε μια προσπάθεια να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια μέχρι το 2030³. Οι σχετικές δραστηριότητες του Σχεδίου Δράσης περιλαμβάνουν μια νέα Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030, μια πρόταση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, Σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία και τη Σύσταση του Συμβουλίου για το ελάχιστο Εισόδημα το 2022. Επιπλέον, ο κοινωνικός πίνακας

³ European Commission (2021), The European Pillar of Social Rights Action Plan. Page 27. Available at: https://ec.europa.eu/info/publications/european-pillar-social-rights-action-plan_en

αποτελεσμάτων θα αναθεωρηθεί για να καλύψει ευρύτερα τους τομείς του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

1.4. Η ενεργητική ένταξη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal)

Το 2019, η «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» εισήγαγε τη μετάβαση στη βιωσιμότητα, η οποία περιλαμβάνει μια δικαιότερη και δίκαιη κοινωνική μετάβαση, με υψηλότερη και δικαιότερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, επικεντρώθηκε στην ποιότητα εργασίας και τις συνθήκες εργασίας, τα δικαιώματα των μειονοτήτων, την επένδυση σε αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα συστήματα κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας, ποιοτικές υπηρεσίες όπως εκπαίδευση, κατάρτιση, δια βίου μάθηση, παιδική μέριμνα, εξωσχολική φροντίδα, υγεία και μακροχρόνια μέριμνα για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους και προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης⁴.

1.5. Τα συνοδευτικά μέτρα ΤΕΒΑ υπό το πρίσμα της ενεργητικής ένταξης

Καθώς οι πιο ευάλωτες ομάδες αντιμετωπίζουν συχνά πολύ συγκεκριμένα ή και πολλαπλά εμπόδια, είναι σημαντικό να τους παρέχεται εξατομικευμένη υποστήριξη για την κάλυψη των πολύπλοκων αναγκών τους. **Η πορεία προς την ένταξη απαιτεί συχνά μια προσέγγιση βήμα προς βήμα που βασίζεται στην ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των επιμέρους φορέων και υπηρεσιών** (κοινωνικές, υγεία, εκπαίδευση, παιδική μέριμνα, στέγαση κ.λπ.) (OECD, 2021).

Μέχρι τώρα, οι γενικοί στόχοι του ΤΕΒΑ ήταν να συμβάλουν στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της στρατηγικής της ΕΕ για το 2020 για τη μείωση της φτώχειας. Το ΤΕΒΑ στόχευε στην ανακούφιση των χειρότερων

⁴ European Commission, 2019, A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. Available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

μορφών φτώχειας μέσω επισιτιστικής βοήθειας και έκτακτης ανάγκης, καθώς και με ευρεία γκάμα Συνοδευτικών Μέτρων προς τις ευάλωτες ομάδες (βλ. Παραδοτέα 1 και 2).

Δύο εξελίξεις σηματοδοτούν την ανάγκη για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης ενεργητικής ένταξης στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΤΕΒΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2021-27. Πρώτον, η εμπειρική έρευνα έχει δείξει ότι προβλήματα των ευάλωτων ομάδων είναι συχνά αλληλένδετα και απαιτούν μια πιο ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων κοινωνικών κινδύνων και των διαφορετικών τύπων ευπάθειας (π.χ. οικονομικά, θέματα υγείας, ψυχολογικά, διακρίσεις, αδράνεια, βία, ακούσια απομόνωση κ.λπ.). Δεύτερον, λόγω των συνεχιζόμενων κρίσεων (οικονομικών, υγειονομικών, πληθωριστικών κλπ., πολλά προγράμματα ΤΕΒΑ διέρχονται από μια διαδικασία προσαρμογής και μετασχηματισμού. Αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων (α) την εισαγωγή αλλαγών για την εξασφάλιση γρήγορης και αποτελεσματικής απάντησης στις κρίσεις, ενσωματώνοντας νέες δράσεις για την κάλυψη πιο περίπλοκων αναγκών και την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που δημιουργούνται, και (β) την αμφισβήτηση των πιο παραδοσιακών και κατακερματισμένων μεθόδων παρέμβασης, ανοίγοντας το δρόμο για μια πιο «ολοκληρωμένη προσέγγιση» στην εφαρμογή τους⁵.

Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι η επιμονή στις ολοκληρωμένες πολιτικές ενεργητικής ένταξης υποστηρίζεται στη νέα προγραμματική περίοδο (2021-27) και μέσω του ΕΚΤ⁶, το οποίο αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό μέσο για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων που θα στηρίξει τις θέσεις εργασίας και θα δημιουργήσει μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία, παρέχοντας ταυτόχρονα τους απαραίτητους πόρους στα κράτη μέλη για την ανάκαμψη των κοινωνιών και των οικονομιών εν μέσω

⁵ European Commission (2021). FEAD Community Thematic Seminar on “An integrated approach to support beneficiaries towards their social inclusion. Creating synergies between FEAD and other funds.

⁶ European Social Fund, ‘A new, stronger European Social Fund Plus’, available at: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>

πολλαπλών κρίσεων. Ο Ειδικός Στόχος 4 του ΕΚΤ+, «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη, Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων» περιλαμβάνει 3 κεφάλαια (Απασχόληση, Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Κοινωνική Ένταξη) που προωθούν ακριβώς αυτού του είδους την «ολοκληρωμένη προσέγγιση»⁷.

Σύνοψη

Σε μια εποχή πολλαπλών και συνεχόμενων κρίσεων, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού συνιστά μια τεράστια πρόκληση για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των συγκεκριμένων ομάδων στόχου, είναι ο πολυδιάστατος και σύνθετος χαρακτήρας των παραγόντων που αποθαρρύνουν ή και εμποδίζουν την κοινωνική τους ένταξη (βιολογικά ή και κοινωνικά χαρακτηριστικά, δομικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, συστημικά προβλήματα των υφιστάμενων προγραμμάτων ένταξης κλπ.).

Στο πλαίσιο αυτό η υλοποίηση ολοκληρωμένων στρατηγικών ενεργητικής ένταξης καθίσταται απαραίτητη. Η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, σύμφωνα με το υπόδειγμα της ενεργού ένταξης, προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε εθνικού, περιφερειακού και τοπικού επιπέδου, μπορεί να παράγει σημαντική προστιθέμενη αξία αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών παρεμβάσεων στα προβλήματα του κοινωνικού αποκλεισμού. **Το ΤΕΒΑ στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-27 μπορεί και πρέπει να υπερβεί τις παραδοσιακές και κατακερματισμένες μεθόδους παρέμβασης, ανοίγοντας το δρόμο για μια πιο «ολοκληρωμένη προσέγγιση» στην εφαρμογή τους.**

⁷ Στον στόχο 11 (ισοδύναμο με το ΕΠ Ι στο τρέχον ΤΕΒΑ) ο στόχος είναι να προωθηθούν οι συνέργειες μεταξύ της στήριξης του ΕΚΤ και του ΤΕΒΑ, διατηρώντας παράλληλα πιο χαλαρούς κανόνες για υποστήριξη τύπου ΤΕΒΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (ΠΑΔΚΣ) και των ΠΕΠ

2.1. Προτεραιότητα 2: Απασχόληση και Αγορά Εργασίας

2.1.1. Ειδικός στόχος: ESO4.1.

Μέσω του ΕΣ 4.α της Προτεραιότητας 2 επιδιώκεται η ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των ατόμων που αναζητούν εργασία, με έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους, γυναίκες, άνεργους ηλικίας 30-44 ετών και ανενεργούς, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΣ-ΕΠΑ).

Στο Στρατηγικό Άξονα 1-Ενίσχυση της Απασχόλησης και Αντιμετώπιση της Μακροχρόνιας Ανεργίας της ΕΣ-ΕΠΑ, το μοντέλο «ανοικτού» τύπου οροθετείται ως το βασικό μοντέλο εφαρμογής των ΕΠΑ στη νέα περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τις ανά περιοχή ομάδες-στόχους, τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες τους, τις τοπικές κοινωνικοοικονομικές ανάγκες και προκλήσεις, καθώς και τις εκροές του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας (ΜΔΑΑΕ) και την εξειδίκευση αυτών σε περιφερειακό επίπεδο. Η εμπειρία υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος «ανοικτού τύπου» της Ελευσίνας ανέδειξε τη σημασία της εξατομικευμένης προσέγγισης, της κατάρτισης ατομικών προφίλ εργασιακής ετοιμότητας καθώς και την ανάγκη εμπλουτισμού των δράσεων κατάρτισης σε περιεχόμενο, εργαλεία αξιολόγησης και σχεδιασμού και έθεσε τις βάσεις για περαιτέρω υλοποίηση προγραμμάτων «ανοικτού» τύπου. Στόχος του νέου μοντέλου ΕΠΑ είναι η διασφάλιση της διαρκούς διαθεσιμότητας ενός κεντρικού μενού αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τους ανέργους, με τη διαδικασία του Profiling και την κατάρτιση του Ατομικού Σχεδίου Δράσης, για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Στο μοντέλο αυτό βασίστηκε το πιλοτικό πρόγραμμα της Ελευσίνας που υλοποιήθηκε από το υπουργείο Εργασίας και τον πρώην ΟΑΕΔ, το πρώτο της νέας γενιάς προγραμμάτων ανοικτού τύπου που επρόκειτο να εφαρμοστούν σταδιακά σε όλη τη χώρα. Έτσι, στο πλαίσιο της ριζικής μεταρρύθμισης της πολιτικής για την απασχόληση, οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης θα υλοποιούνται με τη χρήση νέων εργαλείων και δια-

δικασιών που θα εξασφαλίζουν αποδοτική **εξατομικευμένη προσέγγιση των αναζητούντων εργασία** (Ν. 4837/2021, άρθρ.63). Σύμφωνα με το Ν. 4921/2022 θεσμοθετείται η κατάρτιση **Ψηφιακού Μητρώου ΔΥΠΑ, Ψηφιακού Σχεδίου Δράσης και Ψηφιακής Κάρτας Απασχόλησης**, με ειδική πρόβλεψη για την ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων, την ανάπτυξη ενός **νέου πλαισίου υποχρεώσεων των ανέργων**, το οποίο θα βασίζεται στην ενεργή αναζήτηση εργασίας, την εισαγωγή εισοδηματικών κριτηρίων για τη διατήρηση επιδομάτων και παροχών, την ενεργοποίηση της διαγραφής από το μητρώο ανέργων κλπ.

Επιπλέον, στο Ν.4921/2022 θεσπίζεται η Εθνική Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας, σύμφωνα με την οποία, οι ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης/επανεπιδίκευσης περιλαμβάνουν αναβαθμισμένα εργαλεία και διαδικασίες που θα συμβάλλουν στην αύξηση της συμμετοχής και την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, όπως ο Ατομικός Λογαριασμός Δεξιοτήτων/Διά Βίου Μάθησης, στον οποίο θα πιστώνονται δικαιώματα επιδοτούμενης συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη για τις Δεξιότητες (skills.gov.gr).

Οι δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης και των δεξιοτήτων των ανέργων θα βασίζονται σε αξιοποίηση των ευρημάτων του ΜΔΑΑΕ (στοιχεία, μελέτες, πορίσματα) σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο και βάση αυτών θα τεκμηριώνονται τα ειδικότερα θεματικά αντικείμενα. Στο σχεδιασμό των προγραμμάτων λαμβάνονται υπόψη το προφίλ των ανέργων, οι ομάδες που πλήττονται από την ανεργία και η προοπτική άμεσης ή μεσοπρόθεσμης απώλειας θέσεων εργασίας σε περιοχές ή κλάδους ή τομείς (θύλακες ανεργίας). Επίσης, θα προωθηθεί η συμπερίληψη της κλιματικής αλλαγής και της ανθεκτικότητας στην κλιματική προσαρμογή ως οριζόντιο θεματικό αντικείμενο στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στα προγράμματα κατάρτισης θα περιληφθούν διαδικασίες πιστοποίησης λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου (2012) 398/01 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, η δε πρόοδος απόκτη-

σης δεξιοτήτων θα παρακολουθείται μέσω των ατομικών λογαριασμών δεξιοτήτων και θα ανατροφοδοτεί τις ενέργειες τοποθέτησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας μέσω της ΔΥΠΑ και των παρόχων κατάρτισης.

Βασική προτεραιότητα αποτελεί η βιωσιμότητα των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται, η συσχέτιση τους με τα προσόντα και τις δεξιότητες καθώς και η δέσμευση για ουσιαστική εκπαίδευση των ωφελούμενων, ώστε μετά το πέρας του προγράμματος να αξιοποιηθούν οι αποκτηθείσες δεξιότητες στην άμεση εξεύρεση εργασίας.

Η ΔΥΠΑ αποτελεί βασικό βραχίονα στην υλοποίηση παρεμβάσεων του ΠΑΔΚΣ σύμφωνα με το Ν.4921/2022 (άρ.33). Η υλοποίηση των σχετικών δράσεων υποστηρίζεται από τις συστημικές παρεμβάσεις του ΕΣ 4.β της Προτεραιότητας 1. Ενδεικτικοί τύποι δράσεων που συμπεριλαμβάνονται είναι οι εξής:

1. Προγράμματα Δημιουργίας Νέων Θέσεων Εργασίας (ΝΘΕ) με βάση το νέο μοντέλο υλοποίησης ΕΠΑ. Τα προγράμματα θα εξειδικεύονται με βάση τις τομεακές και περιφερειακές ανάγκες και τις επιμέρους ομάδες στόχους (ανενεργοί, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι, πτυχιούχοι, κλπ). Ενδεικτικά περιλαμβάνονται:

- Πρόγραμμα απασχόλησης για την ένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας, ανέργων, με έμφαση στους μακροχρόνια ανέργους και τους ανενεργούς
- Πρόγραμμα απασχόλησης για άνεργες γυναίκες σε νέες θέσεις εργασίας.
- Προγράμματα νέων θέσεων εργασίας για την καταπολέμηση της ανεργίας σε περιοχές - θύλακες υψηλής ανεργίας
- Επιδότηση Νέων Θέσεων Εργασίας για τη δημιουργία πολιτιστικών κόμβων (hubs) από ανέργους.

2. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις ΕΠΑ

Ολοκληρωμένο 4ετες «ανοικτού τύπου» πρόγραμμα για μακροχρόνια ανέργους και ανενεργούς. Περιλαμβάνεται συμβουλευτική, κατάρτιση, πιστοποίηση και κατόπιν επιλογές επιδότησης μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους και δυνατότητα επιλογής ίδρυσης νέας επιχείρησης.

3. Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

4. Προγράμματα απασχόλησης ανέργων, κυρίως υψηλών εκπαιδευτικών προσόντων (Μεταπτυχιακών / Διδακτορικών Επιστημόνων) σε φορείς/οργανισμούς/επιχειρήσεις του Ιδιωτικού ή/και του Δημόσιου τομέα με σχετική συνάφεια αντικειμένου και εξειδίκευσης στο πλαίσιο αντιμετώπισης της αναντιστοιχίας ανάμεσα στα προσόντα των ανέργων και των προσφερόμενων θέσεων εργασίας προκειμένου να αξιοποιηθούν από την ελληνική αγορά εργασίας.

5. Προγράμματα επιδότησης ανέργων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η υποστήριξη δράσεων όπως:

- Κόμβοι νεοφυούς επιχειρηματικότητας ανέργων.
- Πρόγραμμα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΝΕΕ) με έμφαση στην ψηφιακή, πράσινη και γαλάζια οικονομία, σε τομείς αιχμής και κλάδους υψηλής αναπτυξιακής προοπτικής και έξυπνης εξειδίκευσης («ανοικτού τύπου» σε κύκλους υλοποίησης).
- Πιλοτικό πρόγραμμα μικροχρηματοδότησης (micro-finance) νέων επιχειρήσεων για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας και βιωσιμότητάς τους («ανοικτού τύπου» σε κύκλους υλοποίησης).
- Πρόγραμμα Coaching ΝΕΕ: καθοδήγηση, συμβουλευτική και ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων.

6. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Πιστοποίηση Δεξιοτήτων για Ανέργους.

Προβλέπεται η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης, κατ' αντιστοιχία με τα αποτελέσματα του ΜΔΑΑΕ, σε στοχευμένες ομάδες και τομείς όπως:

- Στοχευμένα Προγράμματα κατάρτισης ανέργων και πιστοποίησης δεξιοτήτων βάσει αναγνωρισμένων προτύπων σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας με αναπτυξιακή δυναμική (τουρισμός, γαλάζια οικονομία, πράσινα επαγγέλματα, αγροδιατροφικός τομέας κλπ).

- Προγράμματα ταχύρρυθμης κατάρτισης ανέργων ιδίως μεγαλύτερης ηλικίας, με σκοπό την καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού, τη μείωση του ψηφιακού χάσματος και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.

7. Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων Ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης.

8. Προγράμματα εκπαίδευσης για ανέργους αποφοίτους Πανεπιστημίων μέσω ΚΕΔΙΒΙΜ.

Το ΤΑΑ δίνει έμφαση σε καταρτίσεις μεγάλης κλίμακας και στην επιχορήγηση προσλήψεων, σύμφωνα με τη σύσταση του EASE για το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης και την επένδυση, στη ΔΥΠΑ, μεταξύ άλλων μέσω πρόσληψης εργασιακών συμβούλων. Το ΠΑΔΚΣ θα επεκταθεί πέραν του ΤΑΑ και θα αναπτύξει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τομείς όπως η ενεργός γήρανση, η κοινωνική επιχειρηματικότητα καθώς και πιο εξατομικευμένες προσεγγίσεις και δράσεις κατάρτισης, με στόχευση σε συγκεκριμένες ομάδες- με έμφαση στις ευπαθείς- ή σε ειδικούς τομείς.

Βασικές ομάδες-στόχοι

- Άνεργοι και ανενεργοί, με έμφαση σε μακροχρόνια ανέργους
- Άνεργοι και ανενεργοί ΆμεΑ και εμποδιζόμενα άτομα ή/και χρόνιες παθήσεις
- Άνεργες και ανενεργές γυναίκες
- Άνεργοι και ανενεργοί Δικαιούχοι επισιτιστικής βοήθειας και ΕΕΕ που αναζητούν εργασία

Επιπλέον, όσον αφορά τις γυναίκες σε όλα τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν θα τηρηθεί ένα αυξανόμενο ποσοστό συμμετοχής σε αυτά, λαμβάνοντας υπόψη, με επιπλέον μοριοδότηση, τη μακροχρόνια ανεργία. Σε ορισμένες περιπτώσεις κατά το σχεδιασμό προγραμμάτων θα επιλέγονται ειδικότητες που ευνοούν την αυξημένη συμμετοχή τους ή δράσεις που απευθύνονται αποκλειστικά σε αυτές.

Όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, πέραν των εξειδικευμένων δράσεων αποκλειστικά για αυτά, σε όλες τις προσκλήσεις κατάρτισης ανέργων που υλοποιούνται με τη μέθοδο της επιταγής κατάρτισης/ εισόδου στην αγορά εργασίας, λαμβάνεται ειδική πρόβλεψη (μοριοδότηση, προσβασιμότητα-χωρική, εκπαιδευτικού υλικού) για τη συγκεκριμένη ομάδα. Σε κάθε περίπτωση σε όλα τα έργα προάγεται η ισότιμη συμμετοχή όλων των ομάδων πληθυσμού.

Επιπλέον, στο Πρόγραμμα προβλέπονται καταρτίσεις ανέργων σε θεματικές που σχετίζονται με τα πράσινα και γαλάζια επαγγέλματα και δεξιότητες και τον ναυτικό τομέα, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον τουρισμό κ.ά. Τα αντικείμενα των καταρτίσεων λαμβάνουν υπόψη τις επερχόμενες αλλαγές στην τεχνολογία και την ανάγκη προσαρμογής των επαγγελματικών ειδικοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας που προκύπτουν από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (π.χ. ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εξοικονόμηση ενέργειας, κλπ), καθώς και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας και πρακτικής άσκησης, στοχευμένα σε αρκετές από τις ειδικότητες που είναι απαιτούνται στο πλαίσιο της EUSAIR, σε συνδυασμό ή όχι με τις καταρτίσεις θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού σε επαγγέλματα, ειδικότητες και τομείς που δύναται να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο εφαρμογή της Στρατηγικής. Μέσα από τις παρεμβάσεις επιδότησης για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων καθώς και ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας παρέχεται η δυνατότητα αυτό-απασχόλησης των ανέργων και στους τομείς προτεραιότητας της EUSAIR.

2.1.2. Ειδικός στόχος: ESO4.8.

Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (EKT+)

Εδώ περιλαμβάνονται δράσεις κοινωνικής και εργασιακής ένταξης για ευάλωτες κοινωνικά ομάδες ανέργων, που αντιμετωπίζουν μορφές πολλα-

πλών διακρίσεων (ενδεικτικά: άτομα κάτω από το όριο της φτώχειας, άτομα με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, μονογονείς, ΑμεΑ, Ρομά, άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, κλπ) με στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους και τη διασφάλιση οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μειώνοντας τη φτώχεια και τις ανισότητες.

Το στρατηγικό πλαίσιο που καθορίζει την υλοποίηση των δράσεων που περιλαμβάνονται στον Ειδικό Στόχο αποτελεί η νέα Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης - Στρατηγικός Άξονας 4: Αγορά Εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και η νέα Εθνική Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας.

Ο Στρατηγικός Άξονας 4 έχει ως προτεραιότητά του τη δημιουργία μιας αγοράς εργασίας περισσότερο προσβάσιμης για τις κοινωνικές ομάδες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερους κοινωνικο-οικονομικούς περιορισμούς στην ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας (π.χ., ΑμεΑ, μετανάστες, άτομα στο όριο της φτώχειας, Ρομά κ.α.), καθώς και για κατηγορίες εργαζομένων που χρειάζονται προσαρμογή σε μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας για τη διατήρηση ή/και βελτίωση της απασχολησιμότητας και της θέσης τους στην αγορά εργασίας (όπως οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι που αντιμετωπίζουν εργασιακή επισφάλεια κ.ο.κ.). Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Άξονας προβλέπει πλαίσιο παρεμβάσεων και μέτρων για τη στήριξη των παραπάνω κοινωνικών ομάδων και της απασχόλησής τους, με στόχο την άρση εμποδίων πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας ή επισφαλειών στην εργασία τους, καθώς και την ενίσχυση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Κεντρικό στοιχείο στις παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Στρατηγικού Άξονα είναι η προσέγγιση με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε επιμέρους ομάδας και η διαμόρφωση των κατάλληλων παρεμβάσεων με βάση τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες αυτές. Οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τις ΕΠΑ λειτουργούν κατ' αυτόν τον τρόπο υποστηρικτικά στις δράσεις περί κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως αυτές περιγράφονται σε συναφή στρατηγικά κείμενα, όπως το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο

Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 – 2030 και η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη Αιτούντων Άσυλο και Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας.

Στο σχεδιασμό των προγραμμάτων λαμβάνονται υπόψη τα ευρήματα (μελέτες, πορίσματα) του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας – ΜΔΑΑΕ, ως προς τις προοπτικές απασχόλησης των ευάλωτων ομάδων σε συνάρτηση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας που προκύπτουν σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων επίσης θα προωθείται η συμπερίληψη της κλιματικής αλλαγής και της ανθεκτικότητας στην προσαρμογή/κλίμα ως οριζόντιο, θεματικό αντικείμενο που θα συμπεριλαμβάνεται στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε όλα τα προγράμματα κατάρτισης θα περιλαμβάνονται διαδικασίες πιστοποίησης δεξιοτήτων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου (2012) 398/01 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, η δε πρόοδος ως προς την απόκτηση των δεξιοτήτων θα παρακολουθείται μέσω των Ατομικών Λογαριασμών Δεξιοτήτων και θα ανατροφοδοτεί τις ενέργειες τοποθέτησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας μέσω της ΔΥΠΑ και των παρόχων κατάρτισης.

Ενδεικτικές Δράσεις:

1. Ενεργητικές Δράσεις για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των ανωτέρω ομάδων όπως ενδεικτικά :

Ολοκληρωμένα Προγράμματα εργασιακής ένταξης και επανένταξης για ευάλωτες ομάδες ανέργων. Τα προγράμματα θα περιλαμβάνουν: διάγνωση αναγκών, επαγγελματικό / επιχειρηματικό προσανατολισμό, επαγγελματική ανάπτυξη/ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω επαγγελματικής κατάρτισης με βάση πρότυπα πιστοποίησης, συνδυαζόμενη με θέσεις πρακτική άσκησης στον ιδιωτικό τομέα /δυνατότητα αυτοαπασχόλησης και συμμετοχής σε κοινωνικές επιχειρήσεις.

Δράσεις Κοινωνοφελούς Εργασίας για τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων χαμηλών προσόντων, συνδυαζόμενες με δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, επαγγελματικής κατάρτισης, πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων σε ΤΠΕ και άλλα διευρυμένα αντικείμενα κατάρτισης και κατά περίπτωση διασύνδεσή τους με κίνητρα απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία / κίνητρα μετεγκατάστασης σε ωφελούμενους για εργασία στα κέντρα υποδοχής προσφύγων (hot spots).

Υποστήριξη της απασχόλησης ατόμων προερχόμενων από ευάλωτες και ειδικές ομάδες πληθυσμού με έμφαση στα άτομα με αναπηρία σε κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Έμφαση θα δοθεί σε επιχειρήσεις σε τομείς σχετιζόμενους με την πράσινη οικονομία και την ψηφιακή μετάβαση, όπως και σε τομείς που συνδέονται με την τοπική ανάπτυξη προσαρμοσμένους σε δραστηριότητες οικονομίας που παρουσιάζουν ζήτηση σε τοπικό επίπεδο, πχ ενίσχυση της προώθησης αγροδιατροφικών προϊόντων σε αγροτικές περιοχές, ενίσχυση της εξωστρέφειας σε περιοχές με τουριστική προοπτική κλπ.

Ολοκληρωμένη παρέμβαση ενίσχυσης της δημιουργίας και λειτουργίας Κοινωνικών Επιχειρήσεων Ένταξης. Έμφαση θα δοθεί σε επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας, της οργανικής γεωργίας κλπ.

Ολοκληρωμένες δράσεις επαγγελματικής και κοινωνικής ένταξης ΑμεΑ άνω των 29 ετών με σωματική αναπηρία ή/και ψυχικές ασθένειες - διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος. Περιλαμβάνονται: ενέργειες διάγνωσης αναγκών, επαγγελματική κατάρτιση και υποστηριζόμενη πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις/προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια.

Δράσεις Επαγγελματικής Κατάρτισης, Πιστοποίησης Δεξιοτήτων Ανέργων και ενίσχυση της απασχόλησης ευπαθών ομάδων άνω των 29 ετών στο πλαίσιο του 3ου πυλώνα του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) με συνδυαστικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, προγράμματα ΝΘΕ και απόκτησης πιστοποιητικών επαγγελματικής επάρκειας/ διπλωμάτων/ αδειών άσκησης επαγγελματών.

2. Οριζόντιες δράσεις για την ενίσχυση της εργασιακής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων.

Σχεδιασμός και ανάπτυξη δράσης για την υποστήριξη της κοινωνικής στέγασης με βάση την υπό εκπόνηση σχετική Στρατηγική του ΥΠΕΚΥ, για τις επιλέξιμες ομάδες στόχου του παρόντος ΕΣ. Πιλοτικός χαρακτήρας και μέριμνα για σύνδεση με ενεργό ένταξη.

Δράσεις καταπολέμησης του αποκλεισμού ατόμων με αισθητηριακά προβλήματα,

όπως πρόγραμμα εξ αποστάσεως διερμηνείας συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης των διερμηνέων στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των ανθρώπων με Αναπηρία.

Το ΤΑΑ δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε καταρτίσεις μεγάλης κλίμακας και στην επιχορήγηση προσλήψεων, σύμφωνα με τη σύσταση του ΕΑΣΕ αναφορικά με το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης και την επένδυση σε μεγάλο βαθμό στις ΔΥΑ, μεταξύ άλλων μέσω έκτακτου προσωπικού εργασιακών συμβούλων. Το ΠΑΔΚΣ θα επεκταθεί πέραν του ΤΑΑ και θα αναπτύξει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τομείς όπως η ενεργός γήρανση, η κοινωνική επιχειρηματικότητα καθώς και πιο εξατομικευμένες προσεγγίσεις και δράσεις κατάρτισης, με έμφαση σε άτομα με αναπηρία και άλλες ευάλωτες ομάδες. Οι δράσεις του ΠΑΔΚΣ θα εφαρμόσουν ακριβέστερη στόχευση με έμφαση σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, όπως ο πληθυσμός που έχει τη μεγαλύτερη ανάγκη στήριξης, η απασχόληση για τις γυναίκες και τα ευάλωτα άτομα (συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών) ή σε ειδικούς τομείς.

Βασικές ομάδες-στόχοι:

- Άτομα απειλούμενα / εκτεθειμένα σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό
- Άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα
- Αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
- Εξαρτημένα / απεξαρτημένα άτομα
- Αποφυλακισμένοι
- Θύματα εγκλήματος και βίας
- Ρομά

2.1.3. Ειδικός στόχος: ESO4.9.

Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών (EKT+)

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 4.θ περιλαμβάνονται δράσεις με άξονα την βελτίωση της εργασιακής και κοινωνικής ένταξης και εν γένει της πρόσβασης στην απασχόληση των μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας που αναζητούν εργασία οι οποίες δύναται να υλοποιηθούν και μέσω αρμόδιων (βάσει του καταστατικού τους) διεθνών οργανισμών ή φορέων της κοινωνίας των πολιτών. Οι σχετικές δράσεις εντάσσονται στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης - Στρατηγικός Άξονας 4 «Αγορά Εργασίας χωρίς Αποκλεισμούς», σε συνέργεια με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση για την ΠΠ 2021-2027.

Ο Στρατηγικός Άξονας 4 έχει ως προτεραιότητά του τη δημιουργία μιας αγοράς εργασίας περισσότερο προσβάσιμης για τις κοινωνικές ομάδες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερους κοινωνικο-οικονομικούς περιορισμούς στην ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας (π.χ., ΑμεΑ, μετανάστες, άτομα στο όριο της φτώχειας, Ρομά κ.α.), καθώς και για κατηγορίες εργαζομένων που χρειάζονται προσαρμογή σε μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας για τη διατήρηση ή/και βελτίωση της απασχολησιμότητας και της θέσης τους στην αγορά εργασίας (όπως οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι που αντιμετωπίζουν εργασιακή επισφάλεια κ.ο.κ.). Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Άξονας προβλέπει πλαίσιο παρεμβάσεων και μέτρων για τη στήριξη των παραπάνω κοινωνικών ομάδων και της απασχόλησής τους, με στόχο την άρση εμποδίων πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας ή επισφαλειών στην εργασία τους, καθώς και την ενίσχυση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Κεντρικό στοιχείο στις παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Στρατηγικού Άξονα είναι η προσέγγιση με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε επιμέρους ομάδας και η διαμόρφωση των κατάλληλων παρεμβάσεων με βάση τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες αυτές.

Οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής

για τις ΕΠΑ λειτουργούν κατ' αυτόν τον τρόπο υποστηρικτικά στις δράσεις περί κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως αυτές περιγράφονται σε συναφή στρατηγικά κείμενα, όπως το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 – 2030 και η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη Αιτούντων Άσυλο και Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας. Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του ΕΣ λειτουργούν συμπληρωματικά με σχετικό πρόγραμμα προώθησης στην απασχόληση δικαιούχων διεθνούς προστασίας που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με στόχο την ενίσχυση των ομάδων στόχου στην εργασιακή και κοινωνική τους ενσωμάτωση, λαμβάνοντας υπόψη ότι την τρέχουσα χρονική περίοδο διαμένουν στην Ελλάδα περίπου 720.000 πολίτες τρίτων χωρών και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας (729.418, στοιχεία ΥΜΑ 08/2021). Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία με διάφορους θεσμικούς ή/και τοπικούς παράγοντες, την κοινωνία των πολιτών και άλλους φορείς, είναι καθοριστική για την επιτυχία του σχεδιασμού και της υλοποίησης των δράσεων. Μέσω αυτής της συνεργασίας μπορούν να συγκεντρωθούν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες, τις δεξιότητες και το εκπαιδευτικό προφίλ του μεταναστευτικού και προσφυγικού πληθυσμού καθώς και να προσεγγισθούν οι πλέον ευάλωτες ομάδες-στόχοι (π.χ. γυναίκες δικαιούχοι διεθνούς προστασίας).

Στο σχεδιασμό των προγραμμάτων θα λαμβάνονται υπόψη τα ευρήματα (μελέτες, πορίσματα) του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας – ΜΔΑΑΕ, ως προς τις προοπτικές απασχόλησης των ευάλωτων ομάδων σε συνάρτηση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας που προκύπτουν σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων επίσης θα προωθηθεί η συμπερίληψη της κλιματικής αλλαγής και της ανθεκτικότητας στην προσαρμογή/κλίμα ως οριζόντιο, θεματικό αντικείμενο που θα συμπεριλαμβάνεται στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε όλα τα προγράμματα κατάρτισης θα περιληφθούν διαδικασίες πιστοποίησης δεξιοτήτων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου (2012) 398/01 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, η δε πρόοδος ως προς την απόκτηση των δεξιοτήτων θα πα-

ρακολουθείται μέσω των Ατομικών Λογαριασμών Δεξιοτήτων και θα ανατροφοδοτεί τις ενέργειες τοποθέτησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας μέσω της ΔΥΠΑ και των παρόχων κατάρτισης.

Περιλαμβάνονται ενδεικτικά δράσεις όπως:

- **Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ελληνικού πολιτισμού** σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας με στόχο την ενίσχυση της ενταξιακής τους διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων αιτούντων που έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής της αίτησης τους και δικαιούνται πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- **Στήριξη της απόκτησης και εξέλιξης των επαγγελματικών δεξιοτήτων** των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για την προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής, με εκπαιδευτικά σεμινάρια στην χρήση των νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων, στην αναζήτηση και εξεύρεση εργασίας, στη δικτύωση με τοπικούς συνεταιρισμούς και ενώσεις γυναικών και σε τεχνικές δεξιότητες καθώς και με εργαστήρια χειροτεχνίας.
- **Δημιουργία Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης** για πρόσφυγες και μετανάστες στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Προγράμματα κατάρτισης ΑμεΑ αναγνωρισμένων προσφύγων/ δικαιούχων διεθνούς προστασίας.
- **Ενταξιακές δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης** σε αναγνωρισμένους Δικαιούχους Διεθνούς Προστασίας με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής τους ένταξης.
- **Ολοκληρωμένη παρέμβαση ένταξης στην κοινωνία και την αγορά εργασίας**, μεταναστών - υπηκόων τρίτων χωρών, με έμφαση την κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- **Προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας**, μέσω της κατάρτισης και πρακτικής άσκησης των γυναικών προσφύγων σε παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.
- **Πρόγραμμα απασχόλησης πολιτών τρίτων χωρών** για την παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας και δομές φιλο-

ξενίας/στέγασης ΠΤΧ. Περιλαμβάνεται εκπαίδευση και τοποθέτηση ΥΤΧ (κυρίως δικαιούχων διεθνούς προστασίας) σε μεγάλα νοσοκομεία της χώρας (τουλάχιστον 26 νοσοκομεία και άλλες δημόσιες υπηρεσίες υγείας) και σε δομές φιλοξενίας/στέγασης πολιτών τρίτων χωρών (ενδεικτικά : δομές φιλοξενίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και δομές ασυνόδευτων ανηλίκων της Ειδικής Γραμματείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου).

Το ΤΑΑ δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε καταρτίσεις μεγάλης κλίμακας και στην επιχορήγηση προσλήψεων, σύμφωνα με τη σύσταση του ΕΑΣΕ αναφορικά με το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης και την επένδυση σε μεγάλο βαθμό στη ΔΥΠΑ, μεταξύ άλλων μέσω έκτακτου προσωπικού εργασιακών συμβούλων. Το ΠΑΔΚΣ θα επεκταθεί πέραν του ΤΑΑ και θα αναπτύξει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τομείς όπως η ενεργός γήρανση, η κοινωνική επιχειρηματικότητα καθώς και πιο εξατομικευμένες προσεγγίσεις και δράσεις κατάρτισης, με έμφαση σε άτομα με αναπηρία και άλλες ευάλωτες ομάδες. Οι δράσεις του ΠΑΔΚΣ θα εφαρμόσουν ακριβέστερη στόχευση με έμφαση σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, όπως ο πληθυσμός που έχει τη μεγαλύτερη ανάγκη στήριξης, η απασχόληση για τις γυναίκες και τα ευάλωτα άτομα (συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών) ή σε ειδικούς τομείς. Το ΠΑΔΚΣ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις σχετικές δράσεις του ΤΑΑ κατά την προετοιμασία των προσκλήσεων, με σκοπό την επίτευξη της επιχειρησιακής συμπληρωματικότητάς τους. Οι δράσεις αυτές θα περιλαμβάνονται στις ενημερώσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης.

2.2. Προτεραιότητα 3: Εκπαίδευση και Δια Βίου μάθηση

Η Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση στο πλαίσιο του Εθνικού Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής και ειδικότερα για την προώθηση και την ευδοκίμηση των πολιτικών απασχόλησης στο πεδίο της αγοράς εργασίας. Ειδικότερα η εκπαίδευση η κατάρτιση και η διά βίου μάθηση συνδέονται άμεσα με τις στοχοθεσίες και τις ειδικές προτεραιότητες των ωφελούμενων από το ΤΕΒΑ αφού αποτελούν βασικό ενισχυτικό παράγοντα της ένταξής τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Αναμφίβολα οι ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ εκτός από την ακραία φτώχεια και την υλική αποστέρηση που αντιμετωπίζουν μέσω διάφορων μορφών, αποδεδειγμένα υφίστανται και μια σειρά άλλων αποκλεισμών που επιδρούν εξίσου αρνητικά στην ένταξη αλλά και ευρύτερα στην επαγγελματική και κοινωνική τους κινητικότητα. Υπό την έννοια αυτή είναι κρίσιμο ζήτημα ο τρόπος μέσω του οποίου οι ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ θα μπορέσουν να ενισχύσουν την ενταξιακή τους προσπάθεια και να επωφεληθούν από ευρύτερες ευκαιρίες που ενδεχομένως να προκύψουν πέρα από την άμεση αντιμετώπιση βασικών και βιοποριστικών τους αναγκών. Την ίδια στιγμή αναδύεται μια εξίσου σημαντική πρόκληση για τους σχεδιαστές των δράσεων και των ωφελημάτων που παρέχει το ΤΕΒΑ με στόχο τη διασύνδεση των φορέων αλλά και των οργανισμών που παρέχουν έργα και αλλά και παρεμβάσεις στο πεδίο της ένταξης και της αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα και με τα στοιχεία της Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Education and Training Monitor) 2021 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην χώρα μας η εθνική δημόσια δαπάνη για το εκπαιδευτικό σύστημα παραμένει χαμηλή. Την ίδια στιγμή ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ε.Ε. (Recovery and Resilience Facility – RRF) παρέχει σημαντικούς πόρους για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων αφού σύμφωνα με το ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής η επένδυση στη γνώση και ειδικότερα στις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν σταθερή και δομική

προτεραιότητα.

Στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων που το Εθνικό επιχειρησιακό σχέδιο θέτει, τα κρίσιμα ζητήματα μεταξύ άλλων περιστρέφονται γύρω από θέματα και προτεραιότητες όπως:

1. η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση
2. η αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου,
3. η ενίσχυση των ωφελούμενων του ΤΕΒΑ και ιδιαίτερα των περισσότερο κοινωνικά ευπαθών σε βασικούς γραμματισμούς με στόχο την κοινωνική συμπερίληψη
4. οι ΤΠΕ και ειδικότερα οι ψηφιακές δεξιότητες
5. οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού και η σύνδεση με την αγορά εργασίας

Αναμφίβολα τα ζητήματα αυτά συνδέονται με το ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής επιχειρώντας να αναδείξουν αλλά και να αντιμετωπίσουν δραστικά τις νέες προκλήσεις στο φάσμα της παγκοσμιοποίησης και ειδικότερα στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης. Ταυτόχρονα η προτεραιότητα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης συνδέεται με το ευρύτερο διακύβευμα της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής συνοχής αφού ολοένα και περισσότερο καθίσταται σαφές πως ανάπτυξη και οικονομική ανάταξη δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν παρά μόνο μέσω ισχυρών θεσμών κοινωνικής προστασίας. Κατά συνέπεια τα περισσότερα ευάλωτα κοινωνικά στρώματα πλήττονται από τον εκπαιδευτικό και κοινωνικό αποκλεισμό και ως εκ τούτου οι ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ είναι σημαντικό να συνδεθούν ευθέως με όλα τα εργαλεία αλλά και τις παρεμβάσεις που συνδέονται με

Ειδικότερα:

1. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση

Στην Ελλάδα η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση, παρά τη θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής φοίτησης στο νηπιαγωγείο (2 έτη) παραμένει από τις χαμηλότερες στην Ε.Ε.-27. Το 2020 το 68,8% των παιδιών ηλικίας 3 έως 6 ετών συμμετείχαν στην προσχολική εκπαίδευση, πολύ κάτω από τον μέσο όρο σε επίπεδο Ε.Ε.-27 που ήταν 92,8% και τον Ευρωπαϊκό Στόχο για το 2030 που έ-

χει οριστεί σε 96%. Ωστόσο, το μερίδιο παιδιών ηλικίας κάτω των τριών (3) ετών που συμμετείχαν σε επίσης δομές φροντίδας τριπλασιάστηκε από το 2009 (11%) έως το 2019 (32,4%), παραμένοντας όμως και πάλι κάτω του Ευρωπαϊκού μέσου όρου (35,5%) και του σχετικού στόχου (33%). Κατά συνέπεια, είναι εξαιρετικά κρίσιμο να ενταθεί η προσπάθεια ώστε να ενισχυθούν οι κοινωνικά ευπαθείς οικογένειες και να ενθαρρύνονται στο να εμπιστεύονται τα παιδιά τους σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης. Η προτεραιότητα αυτή, είναι εξαιρετικά κρίσιμη λόγω του ότι η συμμετοχή των μικρών παιδιών σε δράσεις προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης συμβάλλει καθοριστικά στην διανοητική και τη ψυχοκοινωνική τους ανέλιξη. Αν λάβουμε υπόψη τις δυσμενείς συνθήκες στις οποίες διαβιούν άτομα και οικογένειες που λαμβάνουν τις παροχές του ΤΕΒΑ είναι εξαιρετικά σημαντικό να μην αφήσουμε τα μικρά παιδιά ανυπεράσπιστα και κυρίως μακριά από τα καθοριστικής σημασίας αγαθά της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο της εν λόγω προτεραιότητας ως ειδικοί στόχοι αναγνωρίζονται:

- η συμμετοχή παιδιών 3-6 σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης
- η ενίσχυση των βρεφονηπιακών σταθμών στο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησής
- οι προτεραιότητες αυτές κατά κανόνα υλοποιούνται από τους τοπικούς και δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, από τις υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας και πολιτικής των Δήμων, από δημοτικές δομές προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, από Κέντρα συμβουλευτικής των Δήμων
- η ενίσχυση και βελτίωση των πολιτικών που σχετίζονται με τα vouchers και ειδικότερα με την προώθηση της συμμετοχής των κοινωνικά ευπαθών οικογενειών
- η συμβουλευτική γύρω από την εμπέδωση της αξίας της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και αγωγή

Οι προτεραιότητες αυτές κατά κανόνα υλοποιούνται από τους τοπικούς και δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, από τις υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας και πολιτικής των Δήμων, από δημοτικές δομές προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, από Κέντρα συμβουλευτικής των Δήμων

2. Η αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης ης εκπαίδευσης και της κατάρτισης

Στην Ελλάδα παρά τα όποια προβλήματα εντοπίζονται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, η Πρόωρη Εγκατάλειψη του Σχολείου (ΠΕΣ) παραμένει μία από τις χαμηλότερες στην Ε.Ε.-27. Το 2020, ποσοστό 3,8% μόλις των ατόμων 18-24 ετών ολοκλήρωσαν μόνο την υποχρεωτική ή χαμηλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης και βρίσκονταν εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης, σημειώνοντας μείωση από 13,5% το 2010 και αντί μέσου όρου σε επίπεδο Ε.Ε.-27 9,9%. Παράλληλα στο δείκτη Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου, εμφανίζεται με καθαρότητα η έμφυλη διαφοροποίηση, αφού το ποσοστό ανδρών 18-24 ετών ήταν 4,4%, αντί του ποσοστού γυναικών που ήταν 3%. Επιπροσθέτως εμφανίζονται ευδιάκριτες διαφοροποιήσεις στο δείκτη μεταξύ των αστικών και των ημιαστικών και επαρχιακών περιοχών, με χάσμα 3,6 ποσοστιαίων μονάδων για το 2020.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες κοινωνικά ευπαθών ομάδων, να ολοκληρώνουν το κύκλο υποχρεωτικής εκπαίδευσης και το κυριότερο να μη διαρρέουν πρόωρα και αδικαιολόγητα από τις σχολικές αίθουσες. Ως εκ τούτου η μέριμνα για την ολοκλήρωση της σχολικής εκπαίδευσης απαιτείται να είναι αδιαπραγμάτευτη και το κυριότερο να διασφαλίζει την πρόσβαση σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες. Ειδικότερα, οι οικογένειες που βρίσκονται σε καθεστώς υλικής αποστέρησης, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αποτελούν έναν ευαίσθητο και κοινωνικά ευάλωτο πληθυσμό που τα παιδιά τους απαιτείται να ενισχυθούν ποικιλοτρόπως και το κυριότερο να ενθαρρυνθούν ώστε να παραμείνουν στις εκπαιδευτικές δομές.

Στο πλαίσιο της εν λόγω προτεραιότητας ως ειδικοί στόχοι αναγνωρίζονται: η μείωση της σχολικής διαρροής σε κοινωνικά ευάλωτους πληθυσμούς, η συγκράτηση και παραμονή των κοινωνικά ευάλωτων στην εκπαίδευση και η συνέχιση της εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας για τα παιδιά των κοινωνικά ευάλωτων οικογενειών, η συγκράτηση και παραμονή των κοινωνικά ευάλωτων στην κατάρτιση, η ενίσχυση της εκπαίδευσης μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα «δεύτερης ευκαιρίας».

Φορείς υλοποίησης σε τοπικό επίπεδο

Οι προτεραιότητες αυτές κατά κανόνα υλοποιούνται από: τις δημόσιες δομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα δημόσια σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, τις διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τις υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας και πολιτικής των Δήμων και τα δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής κατάρτισης.

3. Η ενίσχυση των ωφελούμενων του ΤΕΒΑ και ιδιαίτερα των περισσότερο κοινωνικά ευπαθών σε βασικούς γραμματισμούς και δεξιότητες με στόχο την κοινωνική συμπερίληψη

Αναμφίβολα η προσπάθεια για συγκράτηση και παραμονή του μαθητικού πληθυσμού στις σχολικές αίθουσες, ιδίως για τους μαθητές και τις μαθήτριες των κοινωνικά ευπαθών ομάδων που είναι ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ, αποτελεί βασική και οριζόντια προτεραιότητα που συνδέεται με το πρόβλημα του «λειτουργικού αναλφαριθμητισμού» αλλά και την ποιότητα της ίδιας της εκπαίδευσης. Υπό την έννοια αυτή είναι εξαιρετικά κρίσιμο να δοθεί έμφαση στο κατά πόσο ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ δύνανται να ενισχύουν τις δεξιότητές τους σε βασικούς γραμματισμούς που κρίνονται απαραίτητοι για την κοινωνική ένταξη, την επαγγελματική και την κοινωνική κινητικότητα.

Ειδικότερα, η έρευνα PISA για το 2018, έδειξε εξαιρετικά χαμηλές επιδόσεις των 15χρονων μαθητών στην ανάγνωση, στα μαθηματικά και στις φυσικές επιστήμες, συγκριτικά με το 2010 και με τις αντίστοιχες επιδόσεις σε επίπεδο Ε.Ε.-27. Σύμφωνα με κοινωνιολογικές αναλύσεις το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών και ειδικότερα το πολιτισμικό κεφάλαιο της οικογένειας εμφανίζεται να διαδραματίζει επιδραστικό ρόλο στις επιδόσεις τους. Οι διαπιστωμένες ανισότητες στην εκπαίδευση, οι οποίες λόγω της οικονομικής κρίσης επιδεινώθηκαν, είναι προφανές πως κληροδοτούνται και στην ενήλικη ζωή επηρεάζοντας τόσο τη δυνατότητα πρόσβασης στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, όσο και την ευρύτερη επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα.

Αντίστοιχα, οι βασικοί γραμματισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στο ζή-

τημα της ένταξης και συμβάλλουν αποφασιστικά στη συμπεριληπτική/ένταξιακή εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία αλλά και γενικότερα ατόμων που έχουν διαρρεύσει πρόωρα από το εκπαιδευτικό σύστημα. Το εγχείρημα αυτό συνδέεται με το γενικότερο πρόταγμα μιας ευρύτερης προσπάθειας για τη διαμόρφωση συνθηκών ισότιμης πρόσβασης και κατάλληλης υποστήριξης σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές. Ειδικότερα στην εποχή μας που αναπτύσσονται διαρκώς τα παιδαγωγικά εργαλεία διάγνωσης των δυσκολιών ενηλίκων, το πρόταγμα της συμπερίληψης δύναται να συνδυαστεί με συγκεκριμένα ορθολογικά μέτρα παρέμβασης για την ενίσχυση της μάθησης, της εκπαιδευτικής, επαγγελματικής και κοινωνικής κινητικότητας ιδίως εκείνων οι οποίοι συγκαταλέγονται όχι μόνο στα άτομα με αναπηρίες αλλά σε όλες τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Στο πλαίσιο της εν λόγω προτεραιότητας ως ειδικοί στόχοι αναγνωρίζονται:

- η ενίσχυση και βελτίωση των βασικών γραμματισμών των μαθητών/τριων, των εφήβων και των νέων μέσα από το εκπαιδευτικά προγράμματα πρόσθετης διδακτικής στήριξης
- η ενίσχυση και βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων των ενηλίκων μέσα από το εκπαιδευτικά προγράμματα δια βίου μάθησης/κατάρτισης και επιμόρφωσης
- η συμβουλευτική σε θέματα βασικών δεξιοτήτων κοινωνικά ευάλωτων ατόμων γύρω από την άσκηση των δικαιωμάτων τους
- η συμβουλευτική και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη κοινωνικά ευάλωτων ατόμων γύρω από ζητήματα ένταξης και ενσωμάτωσης στο υφιστάμενο πλαίσιο κοινωνικών διαδικασιών με στόχο τη συμπερίληψη

Φορείς υλοποίησης σε τοπικό επίπεδο

Οι προτεραιότητες αυτές κατά κανόνα υλοποιούνται από: τις δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, τα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα Κέντρα Διά βίου Μάθησης, τις υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας και πολιτικής των Δήμων, τις δομές συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και τα κέντρα και δομές Επαγγελ-

ματικής Κατάρτισης.

2.3. Προτεραιότητα 5: Απασχόληση των νέων

2.3.1. Ειδικός στόχος: ESO4.1.

Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (EKT+)

Η Ειδική Προτεραιότητα «Απασχόληση των Νέων (15-29 ετών) ΕΑΕΚ» περιλαμβάνει δράσεις σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου (2020/C 372/01), για «μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του σημαντικού προβλήματος στην ανεργία των νέων στην Ελλάδα (ΟΟΣΑ 2019: 35,2% έναντι μ.ο. ΕΕ 14,3%) (Greece Country Report 2020).

Στην Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΣ-ΕΠΑ) περιλαμβάνεται ο Στρατηγικός Άξονας 2 : Ενίσχυση της Νεανικής Απασχόλησης με έμφαση στους ΕΑΕΚ, με στόχο την αντιμετώπιση των υψηλών ποσοστών ανεργίας. Προτεραιότητα του 2ου Άξονα είναι η αντιμετώπιση των υψηλών ποσοστών ανεργίας των νέων και των νέων ΕΑΕΚ (εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης) καθώς και των υψηλών ποσοστών ανεργίας των αποφοίτων της Α΄ Βάθμιας και της Β΄ Βάθμιας Εκπαίδευσης. Ο εν λόγω άξονας περιλαμβάνει μια σειρά δράσεων που εφαρμόζουν το Πρόγραμμα «Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία» και τη Σύσταση για «μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία», ενώ αλληλεπιδρούν με το Εθνικό Σχέδιο για τη Νεολαία.

Η εστίαση στην ανεργία των νέων ΕΑΕΚ έχει ιδιαίτερη σημασία προκειμένου να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της επαναλαμβανόμενης επισφάλειας ως προς την ένταξη στην αγορά εργασίας, η οποία δύναται να εκταθεί σε όλο το εύρος του εργασιακού βίου (scarring effect), καθιστώντας τις σχετικές πα-

ρεμβάσεις ταυτόχρονα προληπτικό διαρθρωτικό μέτρο σε μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Η υλοποίηση μέτρων και παρεμβάσεων για την ένταξη των ΕΑΕΚ στην απασχόληση βασίζεται στην αλληλουχία των εξής σταδίων που προβλέπει η «Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία»:

i. Η **χαρτογράφηση** αποτελεί το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο συλλέγονται οι πληροφορίες και αποκτάται γνώση γύρω από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νέων που αποτελούν την ομάδα-στόχο. Μέσω αυτής της διαδικασίας εντοπίζονται και οι νέοι που έχουν υψηλό βαθμό κινδύνου να γίνουν ΕΑΕΚ στο μέλλον. Για αυτό το λόγο είναι κρίσιμη η συνεργασία ανάμεσα στους διαφορετικούς εμπλεκόμενους φορείς και η συγκέντρωση και συνδυαστική αξιοποίηση δεδομένων από όλες τις επιμέρους πηγές.

ii. Στη φάση της **προβολής**, δημιουργείται η επαφή και εδραιώνεται η εμπιστοσύνη με κάθε μεμονωμένο νέο, μέσα από μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή στρατηγική ώστε να διαδοθεί η ενημέρωση σχετικά με την ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη νεολαία και τις σχετικές δράσεις. Οι ενέργειες απαιτούν κατάλληλο σχεδιασμό και κλιμάκωση, με στόχο την προσέγγιση και των πιο ευάλωτων ομάδων νέων.

iii. Η φάση **προπαρασκευής** περιλαμβάνει την καθολική εφαρμογή της εξατομικευμένης προσέγγισης και του ατομικού σχεδίου Δράσης. Νέοι υψηλής ειδίκευσης ή όσοι διαθέτουν συναφή επαγγελματική πείρα χρήζουν μια απλούστερη προσέγγιση, ενώ άλλοι περισσότερο ευάλωτοι, ιδιαίτερα όσοι έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ή εκείνοι με ανεπαρκή εκπαίδευση ή κατάρτιση χρειάζονται πιο εντατικές, μακρόχρονες και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Η ανάλυση του προφίλ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό βήμα για την εύρεση των εναλλακτικών διαδρομών του ωφελούμενου, βάσει των ατομικών χαρακτηριστικών και αναγκών με σκοπό την ένταξή του στην αγορά εργασίας. Η ενίσχυση των δεξιοτήτων μέσω της κατάρτισης και της επικύρωσης των δεξιοτήτων αποτελεί το ενδιάμεσο στάδιο πριν από την ένταξη σε θέση εργασίας. Σημειώνεται ωστόσο, ότι οι μαθητευόμενοι/πρακτικά ασκούμενοι όπως ορίζονται στο Ν.4763/2020, δεν υποχρεούνται σε κατάρτιση

Ψηφιακού Ατομικού Σχεδίου Δράσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.4921/2022.

iv. Η φάση της **προσφοράς** αφορά είτε σε θέση εργασίας, είτε στη συμμετοχή σε πρόγραμμα απασχόλησης, είτε στη συμμετοχή σε πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είτε στη συνέχιση της εκπαίδευσης ή στην πραγματοποίηση μαθητείας ή πρακτικής άσκησης. Σημαντική είναι η ευελιξία των προγραμμάτων και παρεμβάσεων που παρέχονται, προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στις διαφορετικές ανάγκες των υπό-ομάδων ΕΑΕΚ καθώς και η προώθηση στην απασχόληση στο πλαίσιο των εγγυήσεων για τη Νεολαία, με στοχευμένα κίνητρα (ενδεικτικά μισθολογικές επιδοτήσεις, μείωση εισφορών κλπ).

Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης δεξιοτήτων διενεργείται με βάση τα ευρήματα του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας ως προς τις προοπτικές απασχόλησης των νέων ηλικίας 15-29 ετών, τις επαγγελματικές ειδικότητες που μπορούν να καλύψουν με βάση το προφίλ τους καθώς και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (προσφορά και ζήτηση θέσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Επίσης στα προγράμματα Μαθητείας – Πρακτικής Άσκησης θα ληφθούν υπόψη ευρήματα και πορίσματα του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΣΕΕΚ) και των Περιφερειακών Συμβούλων Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (ΣΣΠΑΕ) που ορίστηκαν με τον Ν.4763/2020.

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων επίσης θα προωθηθεί η συμπερίληψη της κλιματικής αλλαγής και της ανθεκτικότητας στην προσαρμογή/κλίμα ως οριζόντιο, αλλά θεματικό αντικείμενο που θα συμπεριλαμβάνεται στα εκπαιδευτικά προγράμματα ενώ θα προωθηθεί η συμμετοχή των συναρμόδιων Υπουργείων (Υπουργείο Κλιματικής Αλλαγής) στην επιλογή.

Σε όλα τα προγράμματα κατάρτισης περιλαμβάνονται διαδικασίες πιστοποίησης δεξιοτήτων λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου (2012) 398/01 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, η δε πρόοδος ως προς την απόκτηση των δεξιοτήτων παρακολουθείται μέσω

των ατομικών λογαριασμών δεξιοτήτων και ανατροφοδοτεί τις ενέργειες τοποθέτησης των νέων ΕΑΕΚ στην αγορά εργασίας μέσω της ΔΥΠΑ και των παρόχων κατάρτισης.

Περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι εξής παρεμβάσεις ανά τύπο δράσεων:

1. Χαρτογράφηση, προβολή, προετοιμασία:

- Μηχανισμός και ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για τους ΕΑΕΚ
- Λειτουργία Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ) στις ΕΠΑΣ της ΔΥΠΑ
- Ολοκληρωμένη παρέμβαση για τον εντοπισμό, ευαισθητοποίηση για συμμετοχή α) νέων 18-25 ετών σε δράσεις Δήμων και της τοπικής κοινωνίας (national roll out), β) νέων 25-29 ετών οι οποίοι, λόγω μεγαλύτερης παραμονής εκτός εκπαίδευσης σε σύγκριση με τις ηλικίες 18-25, απαιτούν μεγαλύτερη προσπάθεια εντοπισμού, κινητοποίησης. Στην κατεύθυνση αυτή θα αξιοποιηθούν θεσμοί, νέα εργαλεία και ειδικότητες όπως η τοπική αυτοδιοίκηση, στελέχη youth worker που θα εξειδικευθούν και θα εκπαιδευθούν στην κινητοποίηση ΕΑΕΚ, τα Γραφεία Διασύνδεσης Πανεπιστημίων τα οποία με βάση τη νέα στρατηγική θα παρακολουθούν και θα κινητοποιούν επί τουλάχιστον 5 έτη τους αποφοίτους στην προσπάθεια ένταξής τους σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

2. Προγράμματα προώθησης στην Απασχόληση / ΕΠΑ

- Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Πιστοποίησης Δεξιοτήτων σε θεματικά αντικείμενα με αναπτυξιακή προοπτική με βάση τα ευρήματα του ΜΔΑΑΕ.
- Προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας για νέους άνεργους 18-29 ετών (ενδεικτικά για αποφοίτους επαγγελματικής εκπαίδευσης, Β΄βάθμιας και Γ΄βάθμιας εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις και θέσεις συναφείς με το αντικείμενο των σπουδών τους. (Α ένσημο). Το πρόγραμμα αφορά επιδότηση νέων θέσεων εργασίας για νέους έως 29 ετών χωρίς εργασιακή εμπειρία, με ποσό που θα επιμερίζεται μεταξύ εργαζόμενου και εργοδότη.
- Προγράμματα Δημιουργίας Νέων Θέσεων Εργασίας

- Προγράμματα υποστήριξης και ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στην ψηφιακή, πράσινη και γαλάζια οικονομία και σε τομείς υψηλής αναπτυξιακής αιχμής.

3. Προγράμματα μάθησης στην εκπαιδευτική δομή και μάθησης σε εργασιακό χώρο/πρακτικής άσκησης στις ΕΠΑΣ της ΔΥΠΑ και στις ΕΣΚ.

4. Προγράμματα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης ή μαθητείας στα ΙΕΚ και στις ΑΕΝ.

5. Πρόγραμμα εργαστηριακών μαθημάτων και μάθησης σε εργασιακό χώρο στο Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας.

6. Προγράμματα εκπαίδευσης για αποφοίτους Πανεπιστημίων έως 29 ετών (Ε-ΑΕΚ) μέσω των ΚΕΔΙΒΙΜ των ΑΕΙ.

7. Προγράμματα υποστήριξης σπουδών ανακατεύθυνσης αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης έως 29 ετών ΕΑΕΚ, με στόχο τον αναπροσανατολισμό και την ένταξη στην αγορά εργασίας. Αφορά αποφοίτους που έχουν ολοκληρώσει αρχικές σπουδές σε τομείς που παρουσιάζουν αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας.

Οι διαδικασίες, η μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των δράσεων θα είναι συνεπείς με τις κατευθυντήριες αρχές που προβλέπονται στους Κανονισμούς για τη διαφύλαξη της ισότητας, της ένταξης, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ (άρθρο 9, παρ.3 και άρθρο 73 παρ.1 του ΚΚΔ).

Επιπλέον, όσον αφορά τις γυναίκες σε όλα τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν θα τηρείται ένα αυξανόμενο ποσοστό συμμετοχής σε αυτά, λαμβάνοντας υπόψη, με επιπλέον μοριοδότηση, τη μακροχρόνια ανεργία. Σε ορισμένες περιπτώσεις κατά το σχεδιασμό προγραμμάτων θα επιλέγονται ειδικότητες που ευνοούν την αυξημένη συμμετοχή τους ή δράσεις που απευθύνονται αποκλειστικά σε αυτές.

Όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, πέραν των εξειδικευμένων δράσεων αποκλειστικά για αυτά, σε όλες τις προσκλήσεις κατάρτισης ΕΑΕΚ που υλοποιούνται με τη μέθοδο της επιταγής κατάρτισης/ εισόδου στην αγορά εργασίας, λαμβάνεται ειδική πρόβλεψη (μοριοδότηση, προσβασιμότητα-χωρική, εκπαιδευτικού υλικού) για τη συγκεκριμένη ομάδα. Σε κάθε περίπτωση σε όλα τα έργα προάγεται η ισότιμη συμμετοχή όλων των ομάδων ΕΑΕΚ.

Αναφορικά δε με τις διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις οι παρεμβάσεις του ΕΣ 4.α στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 5 αφορούν στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην αυτοαπασχόληση και την κοινωνική οικονομία νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΑΕΚ) έως 29 ετών και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης, τη δημιουργία ΝΘΕ, την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, πρακτική άσκηση και μαθητεία, την ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας, κ.α., βάσει εξατομικευμένης προσέγγισης και των αναγκών της αγοράς εργασίας, όπως προκύπτουν κυρίως από τα αποτελέσματα του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας.

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση ωστόσο εντοπίζονται έμμεσες συνέργειες που διατρέχουν τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR, όπως αποτυπώνονται στο έγγραφο «Εμβληματικές Προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου – EUSAIR».

Συγκεκριμένα, στο Πρόγραμμα προβλέπονται καταρτίσεις νέων ΕΑΕΚ σε θεματικές που σχετίζονται με τα πράσινα και γαλάζια επαγγέλματα και δεξιότητες. Τα αντικείμενα των καταρτίσεων λαμβάνουν υπόψη τις επερχόμενες αλλαγές στην τεχνολογία και την ανάγκη προσαρμογής των επαγγελματικών ειδικοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας που προκύπτουν από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (π.χ. ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εξοικονόμηση ενέργειας, κλπ), καθώς και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας, πρακτικής άσκησης και μαθητείας, στοχευμένα σε αρκετές από τις ειδικότητες που απαιτούνται στο πλαίσιο της EUSAIR, σε συνδυασμό ή όχι με τις καταρτίσεις θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού σε επαγγέλματα, ειδικό-

τητες και τομείς που δύναται να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο εφαρμογής της Στρατηγικής.

Μέσα από τις παρεμβάσεις υποστήριξης της νεανικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στην ψηφιακή, πράσινη και γαλάζια οικονομία και σε τομείς υψηλής αναπτυξιακής αιχμής, παρέχεται η δυνατότητα αυτοαπασχόλησης των ανέργων και στους τομείς προτεραιότητας της EUSAIR.

2.3.2. Ειδικός στόχος: ESO4.12.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών (EKT+).

Εδώ περιλαμβάνονται δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην προώθηση της κοινωνικής - εργασιακής ένταξης των νέων Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), ηλικίας 15-29 ετών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών ηλικίας 15 ετών και άνω. Επιδιώκεται η βελτίωση της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες νέων (ΕΑΕΚ) όπως νέων με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, πολιτών τρίτων χωρών δικαιούχων διεθνούς προστασίας, Ρομά λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική τους ενσωμάτωση συνδέεται με την εξασφάλιση ισότητας ευκαιριών και δικαιοσύνης στην εκπαίδευση την κατάρτιση και την απασχόληση ως αποκλειστικό μέσο για την με ίσους όρους ένταξη των ατόμων στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Ενδεικτικά περιλαμβάνονται παρεμβάσεις όπως:

1. Δράσεις Επαγγελματικής Κατάρτισης και Πιστοποίησης Δεξιοτήτων και ενίσχυση της απασχόλησης νέων έως 29 ετών (ΕΑΕΚ) που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, στο πλαίσιο του 3ου πυλώνα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), με συνδυαστικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, προεργασίας, Νέων Θέσεων Εργασίας (ΝΘΕ) και ενέργειες απόκτησης πιστοποιητικών ε-

παγγελματικής επάρκειας / διπλωμάτων / αδειών άσκησης επαγγελματών. Μέσω των δράσεων εκτιμάται ότι θα ωφεληθεί ποσοστό 20% άνεργων ωφελούμενων έως 29 ετών του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

2. Ολοκληρωμένες δράσεις για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη, ενδεικτικές ομάδες στόχοι: πρώην ανήλικοι φιλοξενούμενοι σε δομές παιδικής προστασίας οι οποίοι συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας και διαβιούσαν σε κοινωνικά ιδρύματα, πρώην παραβάτες (15 - 29 ετών). Οι δράσεις δύναται να περιλαμβάνουν: εντοπισμό ατόμων (συμβουλευτική κατάρτιση, επιδότηση απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας, στέγαση και κάλυψη βασικών αναγκών). Η παρέμβαση έχει πιλοτικό χαρακτήρα καθώς αναφέρεται σε μικρό πληθυσμό ωφελούμενων που προσδιορίζεται αριθμητικά και γεωγραφικά σε συγκεκριμένες κλειστές δομές (ιδρύματα κλπ).

3. Ολοκληρωμένες δράσεις επαγγελματικής και κοινωνικής ένταξης ΑμεΑ έως 29 ετών με σωματική αναπηρία ή/και ψυχικές ασθένειες, οι οποίες περιλαμβάνουν συμβουλευτική και επαγγελματική κατάρτιση και ενηλίκων ΑμεΑ (πχ Νοητική Υστέρηση, Αυτιστικού Φάσματος) με γνώμονα τη ψυχοκοινωνική και επαγγελματική τους αποκατάσταση. Προβλέπεται θεωρητική κατάρτιση, πρακτική άσκηση, ομαδικές εργασίες, προστατευμένα εργαστήρια κ.α., από εξειδικευμένα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης.

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά 2021-2027, προβλέπονται δράσεις επιδότησης NEETS Ρομά έως 29 ετών για την ένταξη στην αγορά εργασίας, όπως ενδεικτικά:

- Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης/αναβάθμισης και πιστοποίησης δεξιοτήτων σε θεματικά αντικείμενα εργασίας που έχουν πλεονεκτήματα (προώθηση προϊόντων, εμπόριο, ανακύκλωση, πολιτισμός (μουσική, κλπ).
- Πρόγραμμα Επιδότησης Ιδιωτικών Επιχειρήσεων δημιουργίας Νέων Θέσεων Εργασίας για την Πρόσληψη Ρομά (ΝΘΕ).
- Πρόγραμμα Επιδότησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (NEE) Ρομά.

Βασικές ομάδες-στόχοι:

- **Νέοι 15-29 ετών, Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Neets), προερχόμενοι από ευάλωτες και ειδικές ομάδες πληθυσμού, ΑμεΑ και εμποδι-**

ζόμενα άτομα, Ρομά, νέοι παραβάτες, νέοι ωφελούμενοι από δομές παιδικής προστασίας, κ.α.

Οι διαδικασίες, η μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των δράσεων θα είναι συνεπείς με τις κατευθυντήριες αρχές που προβλέπονται στους Κανονισμούς για τη διαφύλαξη της ισότητας, της ένταξης, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ (άρθρο 9, παρ.3 και άρθρο 73 παρ.1 του ΚΚΔ).

Στο πλαίσιο του ΕΣ 4.ιβ στην Προτεραιότητα 5, όλες οι δράσεις που προγραμματίζονται στοχεύουν στην προώθηση της κοινωνικής –εργασιακής ένταξης των νέων Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης, και Κατάρτισης (έως 29 ετών) προερχόμενων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Ενδεικτικά, περιλαμβάνονται δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ΝΘΕ, κ.α. νέων ΕΑΕΚ του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, αξιοποίηση του προγράμματος κοινωνικής στέγασης (HousingFirst) για πρώην ανήλικους φιλοξενούμενους σε δομές παιδικής προστασίας, πρώην παραβάτες (15-29 ετών), κ.α. ώστε να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια ως προς την εργασιακή και κοινωνική τους ένταξη καθώς και στοχευμένες δράσεις για την επαγγελματική και κοινωνική ένταξη ΑμεΑ, Ρομά, νέων παραβατών, ωφελούμενων από δομές παιδικής προστασίας, κ.α.

2.4. Προτεραιότητα 6: Επισιτιστική βοήθεια και Υλική στέρηση

2.4.1. Ειδικός στόχος: ESO4.13.

Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης

Η Προτεραιότητα 6 περιλαμβάνει στοχευμένες δράσεις για τη στήριξη των απόρων και όσων διαβιούν σε κίνδυνο ακραίας φτώχειας που κατά την ΠΠ 2014-2020 συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΤΕΒΑ. Προβλέπονται :

- Επισιτιστική Βοήθεια: διανομή τροφίμων σε άτομα που υποφέρουν από υλική στέρηση.
- Βασική Υλική Συνδρομή: διανομή ειδών που ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες αξιοπρεπούς διαβίωσης Κατά την ΠΠ 2021-2027 αναμένεται να διανεμηθούν:
 - Τρόφιμα υψηλής διατροφικής αξίας προσαρμοσμένα στο διατροφικό υπόβαθρο του ωφελούμενου βάσει πολιτισμικών/θρησκευτικών προτιμήσεων.
 - Είδη υλικής συνδρομής για την υγιεινή, καθαριότητα και διαβίωση, σε ευθεία συνάρτηση με την εξυπηρετούμενη ομάδα-στόχο (πχ. σχολικά είδη για τα παιδιά, ειδικά είδη για αστέγους κλπ).

Τα συνοδευτικά μέτρα επιδιώκεται να βρίσκονται σε διασύνδεση με τις λοιπές Προτεραιότητες του ΠΑΔΚΣ, ώστε οι ωφελούμενοι να συμμετέχουν σε άλλες ενεργητικές δράσεις ένταξης. Έμφαση θα δοθεί στη στήριξη των παιδιών ομοίως με την ΠΠ 2014-2020: α) διαφοροποίηση του διανεμόμενου πακέτου ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας και την ύπαρξη παιδιών σε αυτήν (πχ διανομή βρεφικών τροφών, σχολικών ειδών), β) ειδικές δράσεις συνοδευτικών μέτρων (πχ αθλητικές δραστηριότητες, κοινωνικά φροντιστήρια, ανίχνευση μαθησιακών δυσκολιών).

Στο παραπάνω πλαίσιο, περιλαμβάνονται συνοδευτικά μέτρα για πολίτες τρίτων χωρών, με υλική στέρηση (περί το 7% των ωφελούμενων το 2014-2020), Ρομά και αστέγους, με βάση τα ατομικά χαρακτηριστικά των ωφελούμενων. Επίσης, για πολίτες τρίτων χωρών, προβλέπεται ψυχοκοινωνική στήριξη ενηλίκων και παιδιών, παραπομπή σε προγράμματα ελληνομάθειας κλπ. Με βάση στοιχεία της ΠΠ 2014-2020 επί των 510.000 ωφελούμενων, οι 102.000 αφορούσαν σε ειδικές ομάδες (πχ ΑμεΑ, άστεγοι, παιδιά, Ρομά). Η ΔΑ του ΕΒΥΣ

έχει ήδη αναπτύξει IT εργαλεία που προσφέρουν σημαντική βοήθεια (ηλεκτρονική πλατφόρμα Παρακολούθησης Αποθεμάτων Αποθήκης και Παρακολούθησης Συνοδευτικών Μέτρων). Για την ΠΠ 2021-2027 αναμένεται να αναπτυχθεί πλάνο ώστε να προστεθούν κι άλλα σημεία παρακολούθησης.

2.4.2. Ομάδες στόχοι

Οι κυριότερες ομάδες – στόχου είναι οι ακόλουθες:

- Δικαιούχοι Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος,
- Άτομα/Νοικοκυριά που βιώνουν ακραία φτώχεια και χρήζουν στήριξης με παροχή επισιτιστικής βοήθειας και ειδών αντιμετώπισης της υλικής στέρησης, με ευελιξία ως προς τον καθορισμό των ειδικών κριτηρίων προσδιορισμού της ομάδας από το εθνικό δίκαιο. Σε κάθε περίπτωση, τα κριτήρια θα είναι οριζόντια και αντικειμενικά, χωρίς καμία απολύτως διάκριση (φυλετική, εθνοτική, φύλου, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού κλπ).

2.4.3. Φορείς υλοποίησης στο τοπικό επίπεδο

Η υλοποίηση των δράσεων γίνεται είτε άμεσα, με τη διανομή προϊόντων σε πακέτο, είτε έμμεσα, με την παροχή voucher που θα ενσωματώνει προϊόντα. Θα υπάρχουν και οι δύο επιλογές και θα προκρίνεται η εκάστοτε προσφορότερη, προς τον σκοπό της επίτευξης της μέγιστης απορρόφησης και της ταχύτερης και με ευνοϊκότερους όρους εξυπηρέτησης των ωφελούμενων. Ο μηχανισμός υλοποίησης των δράσεων περιλαμβάνει τις εξής εναλλακτικές οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά:

- Σχήμα υλοποίησης μέσω Κεντρικών Προμηθειών,
- Χρήση του σχήματος Αποκεντρωμένων Προμηθειών το οποίο παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία και ταχύτητα υλοποίησης των δράσεων λαμβάνοντας υπόψη και προβλήματα που καταδείχθηκαν στο πλαίσιο της ΠΠ 2021-2020 στις Κεντρικές Προμήθειες (ατελέσφοροι διαγωνισμοί, νομικές καθυστερήσεις) από τις οποίες διακινδύνευε η απρόσκοπτη και άμεση στήριξη στο σύνολο των ωφελούμενων της επικράτειας.

Περαιτέρω, οι ανωτέρω δράσεις θα υλοποιούνται σε άμεση συνέργεια

και ευθεία συνάρτηση με το Εθνικό πρόγραμμα Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, τόσο σε επίπεδο επιλέξιμου πληθυσμού, όσο και σε επίπεδο συνέργειας παροχών προς τον ωφελούμενο πληθυσμό. Εξάλλου, οι δικαιούχοι του ΕΕΕ καθίστανται ωφελούμενοι του ΤΕΒΑ (ΦΕΚ 1474 Β/2017). Αντίστοιχα οι ωφελούμενοι των δράσεων της Προτεραιότητας θα τύχουν στήριξης και ευρύτερων δράσεων κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης, ενώ σημειώνεται ότι από τα μέσα του 2021 ξεκίνησε η καθολική εφαρμογή του προγράμματος παραπομπής ωφελούμενων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος σε δράσεις ενεργοποίησης και ένταξης στην απασχόληση, σε όλους τους δήμους της χώρας.

Επιπρόσθετα, θα δημιουργηθούν συνέργειες με εθνικές και περιφερειακές δράσεις:

- Εθνικό Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της Αστεγίας
- Δράσεις των ΠΕΠ 2021-2027 (όπως Κέντρα Κοινότητας, Παραρτήματα Ρομά, Κέντρα Ένταξης Μεταναστών, Κοινωνικά Παντοπωλεία), στο πλαίσιο αντιμετώπισης υλικών στερήσεων είτε του γενικού πληθυσμού είτε συγκεκριμένων ομάδων-στόχων, με ειδικά ποιοτικά χαρακτηριστικά ή χαρακτηριστικά εντοπιότητας.

2.5. ΠΕΠ Περιφερειών

2.5.1. Ο ρόλος των περιφερειών στις πολιτικές κοινωνικής ένταξης

Σύμφωνα με τον Ν.4445/16, οι Περιφέρειες της χώρας αναδεικνύονται ως ένας σημαντικός πόλος σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτικών καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού στο περιφερειακό επίπεδο. Αυτό επιδιώκεται μέσα από τη λειτουργία 2 βασικών θεσμικών οργάνων: (α) των Διευθύνσεων Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών και (β) των Περιφερειακών Παρατηρητηρίων Κοινωνικής Ένταξης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 13, οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Κοινωνικής Μέριμνας έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Την κατηγοριοποίηση, ιεράρχηση και επεξεργασία παρεμβάσεων, προτάσεων και επιμέρους αναγκών, όπως αυτές προκύπτουν από τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης και τις σχετικές εισηγήσεις των Περιφερειακών και Δημοτικών Συμβουλίων και των αρμόδιων για θέματα κοινωνικής προστασίας υπηρεσιών τους,
- τη διατύπωση εισηγητικών προτάσεων για τη λήψη μέτρων και τη διαμόρφωση σχετικών πολιτικών και την υποβολή τους στο Περιφερειακό Συμβούλιο για έγκριση,
- τη σύνταξη της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (ΠΕ.Σ.Κ.Ε.), σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας,
- το συντονισμό των Δήμων εντός των ορίων της οικείας Περιφέρειας σε θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης και τη μέριμνα για την εφαρμογή των οριζόντιων μέτρων πολιτικής και την ανάπτυξη παρεμβάσεων στο πλαίσιο της αντιμετώπισης ειδικών τοπικών αναγκών
- την κατάλληλη υποστήριξη και διάθεση τεχνογνωσίας στους Δήμους για την εφαρμογή και παρακολούθηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- τη δικτύωση όμορων Δήμων με επιδιωκόμενο σκοπό την αντιμετώπιση κοινών αναγκών,

- την παρακολούθηση σε περιφερειακό επίπεδο των ΠΕ.Σ.Κ.Ε., με έμφαση στην πρόοδο, που έχει επιτευχθεί κατά την εφαρμογή των επιμέρους δράσεων και την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας, όσο και σε επίπεδο Δήμων,
- την αξιοποίηση στοιχείων και πληροφοριών από τα πληροφοριακά συστήματα και τις εισηγήσεις των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων, καθώς και την εξέταση της μεταβολής των δεικτών κοινωνικού αποκλεισμού, σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα,
- τη διενέργεια τακτικών συναντήσεων με εκπροσώπους της οικείας Περιφέρειας, των Δήμων, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών, των φορέων υλοποίησης παρεμβάσεων κοινωνικού χαρακτήρα, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης στο πλαίσιο Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Υ.Δ.-Π.Ε.Π.), του Τμήματος Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σχετικά με την υλοποίηση των επιμέρους παρεμβάσεων και γενικότερα τη διενέργεια κοινωνικού διαλόγου - διαβούλευσης σε περιφερειακό επίπεδο,
- τη δικτύωση των φορέων υλοποίησης προνοιακών παρεμβάσεων και κοινωνικών υπηρεσιών σε περιφερειακό επίπεδο, ια. την καταγραφή των βέλτιστων πρακτικών και τον εντοπισμό αποκλίσεων στην υλοποίηση,
- τη διαβίβαση στοιχείων, δεδομένων και πληροφοριών προς το Ε.ΓΠ.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού, και
- τη σύνταξη και υποβολή ετήσιας έκθεσης, κατόπιν έγκρισης από το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο, προς τις αρμόδιες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας.

Επίσης, το άρθρο 14 του ίδιου νόμου προβλέπει:

Τη σύσταση στην έδρα κάθε Περιφέρειας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης, με σκοπό:

- την αποτελεσματική παρακολούθηση και το συντονισμό των στόχων, οι οποίοι εξειδικεύονται στο πλαίσιο της ΠΕ.Σ.Κ.Ε.,

- την ανάδειξη τοπικών αναγκών σε θέματα πολιτικών κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και αλληλεγγύης,
- τη διαβίβαση στοιχείων και πληροφοριών στο Ε.ΓΠ.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού, και
- την αποτύπωση και χαρτογράφηση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Μεταξύ των βασικών δράσεων των Παρατηρητηρίων περιλαμβάνονται:

- **Η εκπόνηση ετήσιας Περιφερειακής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Δι-αβίωσης** για τη διαπίστωση των επιπτώσεων συγκεκριμένων πολιτικών στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της οικείας Περιφέρειας,
- **Η ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων και δεικτών παρακολούθησης των διαδικασιών κοινωνικής ένταξης των ωφελούμενων της ΠΕ.Σ.Κ.Ε.**, ιδίως σε ζητήματα, που άπτονται της ένταξης στην αγορά εργασίας και της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας,
- **Η παρακολούθηση και καταγραφή κοινωνικών φαινομένων**, όπως ακραία φτώχεια, υπερχρεωμένα νοικοκυριά και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, και
- **Η δημιουργία διαδικτυακής πύλης για την καταγραφή της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού**, τη συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση συγκεκριμένων στοιχείων στατιστικού χαρακτήρα και αναφορών κοινωνικών φαινομένων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και δράσεων της περιφερειακής στρατηγικής.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους οι Περιφέρειες της χώρας χρηματοδοτούν μέσω των ΠΕΠ μια ευρεία σειρά δράσεων και προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης στο τοπικό επίπεδο. Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης επιλέγουμε να κάνουμε μια χαρτογράφηση αυτών των δράσεων στην Περιφέρεια Αττικής, που αποτελεί και τη μεγαλύτερη Περιφέρεια της χώρας.

Προγράμματα και δράσεις κοινωνικής ένταξης χρηματοδοτούμενα από το ΠΕΠ Αττικής⁸

2.5.2.1. Κέντρα Κοινότητας

Ωφελούμενοι: Πολίτες που διαμένουν στην περιοχή παρέμβασης (κατά προτεραιότητα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ωφελούμενοι ΕΕΕ, μετανάστες, ΑμεΑ κ.α.). Ο στόχος του κέντρου κοινότητας είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, υποδοχή - ενημέρωση - υποστήριξη, συνεργασία με υπηρεσίες και δομές (παραπομπές κτλ), παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης.

2.5.2.2. Κέντρα Κοινότητας με Παράρτημα ΚΕΜ

Ωφελούμενοι: Πολίτες που διαμένουν στην περιοχή παρέμβασης (κατά προτεραιότητα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ωφελούμενοι ΕΕΕ, μετανάστες, ΑμεΑ κ.α.). Ο στόχος της δομής είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, υποδοχή - ενημέρωση - υποστήριξη, συνεργασία με υπηρεσίες και δομές (παραπομπές κτλ), παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης. Παράλληλα το παράρτημα ΚΕΜ στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών όπως, ενημέρωση εξυπηρέτηση συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης των μεταναστών, συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες δομές και υπηρεσίες, παράλληλες δράσεις (μαθήματα ελληνικής γλώσσας, διαπολιτισμικές δράσεις κτλ).

2.5.2.3. Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)

Ωφελούμενοι: Πρόσφυγες - Μετανάστες. Ο στόχος του κέντρου ένταξης μεταναστών (ΚΕΜ) είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, ενημέρωση εξυπηρέτηση συμβουλευτική στήριξη για θέματα ένταξης των μεταναστών, συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες δομές και υπηρεσίες, παράλληλες δράσεις (μαθήματα ελληνικής γλώσσας, διαπολιτισμικές δράσεις κτλ).

⁸ <https://www.socialattica.gr/>

2.5.2.4. Κέντρα Κοινότητας με παράρτημα Ρομά

Ωφελούμενοι: Πολίτες που διαμένουν στην περιοχή παρέμβασης (κατά προτεραιότητα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ωφελούμενοι ΕΕΕ, μετανάστες, ΑμεΑ κ.α.). Ο στόχος του κέντρου κοινότητας είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, υποδοχή - ενημέρωση - υποστήριξη, συνεργασία με υπηρεσίες και δομές (παραπομπές κτλ), παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης. Επίσης, η λειτουργία του κέντρου ΡΟΜΑ αποσκοπεί στην παροχή υπηρεσιών όπως, συμβουλευτική, διασύνδεση και παραπομπή σε δημόσιες υπηρεσίες, στήριξη ενδυνάμωση των γυναικών, διευκόλυνση για θέματα προνοιακών αιτημάτων, δικαστικών αστικοδημοτικών και νομικών εκκρεμοτήτων, δράση αγωγής υγείας, υπηρεσίες προώθησης στην απασχόληση, πρωτοβάθμια υγειονομική φροντίδα.

2.5.2.5. Κοινωνικά Συστήρια

Ωφελούμενοι: Άτομα/νοικοκυριά που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα και ανιθαγενών, καθώς και οι δικαιούχοι / αιτούντες διεθνούς προστασίας. Ο στόχος της δομής είναι η παροχή γευμάτων.

2.5.2.6. Κοινωνικά Παντοπωλεία

Ωφελούμενοι: Άτομα/νοικοκυριά που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα και ανιθαγενών, καθώς και οι δικαιούχοι / αιτούντες διεθνούς προστασίας. Ο στόχος του κοινωνικού παντοπωλείου είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, διανομή τροφίμων, διανομή ειδών παντοπωλείου, διανομή ειδών βασικής υγιεινής, διανομή ειδών ένδυσης και υπόδυσης, διανομή κατεψυγμένων προϊόντων, βιβλία, παιχνίδια κ.α.

2.5.2.7. Κοινωνικά Παντοπωλεία και Συσσίτια

Ωφελούμενοι: Άτομα/νοικοκυριά που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα και ανιθαγενών, καθώς και οι δικαιούχοι / αιτούντες διεθνούς προστασίας. Ο στόχος της δομής είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, διανομή τροφίμων, διανομή ειδών παντοπωλείου, διανομή ειδών βασικής υγιεινής, διανομή ειδών ένδυσης και υπόδυσης, διανομή κατεψυγμένων προϊόντων, βιβλία, παιχνίδια, παροχή γευμάτων κ.α.

2.5.2.8. Κοινωνικά Φαρμακεία

Ωφελούμενοι: Άτομα/νοικοκυριά που διαμένουν στο Δήμο που λειτουργεί η δομή, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα και ανιθαγενών, καθώς και οι δικαιούχοι / αιτούντες διεθνούς προστασίας. Ο στόχος του κοινωνικού φαρμακείου είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, παροχή φαρμάκων, παροχή παραφαρμακευτικών προϊόντων, παροχή λοιπού υγειονομικού υλικού.

2.5.2.9. Ανοιχτά Κέντρα Ημέρας αστεγών

Ωφελούμενοι: Άστεγοι/ες ημεδαποί, μετανάστες, μειονότητες (πχ Ρομά). Ο στόχος των ανοιχτών κέντρων ημέρας αστεγών (ΑΚΗΑ) είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, ψυχοκοινωνική στήριξη, πρωτοβάθμια υγειονομική φροντίδα, ατομική φροντίδα και υγιεινή, διασύνδεση με υπηρεσίες στέγασης, σίτιση, συμβουλευτική, διασύνδεση με υπηρεσίες εργασιακής επανένταξης.

2.5.2.10. Υπνωτήρια

Ωφελούμενοι: Άστεγοι/ες ημεδαποί, μετανάστες, μειονότητες (πχ Ρομά). Ο στόχος των υπνωτηριών είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, υπηρεσίες διανυκτέρευσης, σίτιση, σχέδιο κοινωνικής επανένταξης, ατομική φροντίδα και υγιεινή.

2.5.2.11. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων

Ωφελούμενοι: Ηλικιωμένοι (υφιστάμενος αριθμός). Ο στόχος του κέντρου ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) είναι η παροχή υπηρεσιών φροντίδας προς τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας.

2.5.2.12. Κέντρα Δημέρευσης-Ημερήσιας Φροντίδας

Ωφελούμενοι: ΑμΕΑ. Ο στόχος του κέντρου δημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας ατόμων με αναπηρία (ΚΔΗΦ) είναι η παροχή υπηρεσιών όπως, μεταφορά ωφελουμένων, διαμονή & διατροφή, εξατομικευμένο πρόγραμμα ωφελούμενων (εργοθεραπείες, λογοθεραπείες κ.α.), δράσεις δημιουργικής απασχόλησης - ψυχαγωγία, λοιπές υπηρεσίες (εκπαίδευση σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης κ.α.).

2.5.2.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης

Ωφελούμενοι: Άτομα με νοητική αναπηρία (Π.Ν.Ο.Υ). Ο στόχος των στεγών υποστηριζόμενης διαβίωσης (ΣΥΔ) είναι η παροχή χώρων για τη μόνιμη διαβίωση - κατοικία ατόμων με νοητική αναπηρία (Π.Ν.Ο.Υ) με κατάλληλα οργανωμένη υποστήριξη εκ μέρους φορέα και υπηρεσιών όπως διαβίωσης, φροντίδας (διαμονή, διατροφή, μέριμνα για πρόσβαση σε ιατρική και νοσοκομειακή φροντίδα, όποτε απαιτείται, μετακίνηση, κτλ).

2.5.2.14. Κατ' Οίκον Νοσηλεία

Ωφελούμενοι: Ο στόχος της κατ' οίκον νοσηλείας είναι η παροχή υπηρεσιών ολοκληρωμένης Κοινωνικής Θεραπείας όπως, ψυχολογική υποστήριξη, κοινωνική πρόνοια, νοσηλευτική παρακολούθηση, ψυχιατρική παρακολούθηση, συμβουλευτική, παροχή φαρμακευτικής αγωγής, κ.α.

2.5.2.15. Οικοτροφεία

Ωφελούμενοι: Ο στόχος των οικοτροφείων είναι η παροχή υπηρεσιών Ολοκληρωμένης Κοινωνικής Θεραπείας όπως, ψυχολογική υποστήριξη, κοινωνική πρόνοια, νοσηλευτική παρακολούθηση, ψυχιατρική παρακολούθηση, συμβουλευτική, παροχή φαρμακευτικής αγωγής, κα.

2.5.2.16. Δομές Ψυχικής Υγείας και Εξαρτήσεων

Ωφελούμενοι: Ο στόχος των δομών ψυχικής υγείας είναι η παροχή υπηρεσιών Ολοκληρωμένης Κοινωνικής Θεραπείας όπως, ψυχολογική υποστήριξη, κοινωνική πρόνοια, νοσηλευτική παρακολούθηση, ψυχιατρική παρακολούθηση, συμβουλευτική, παροχή φαρμακευτικής αγωγής, κα.

Οι δράσεις που θα λειτουργήσουν για τις εξαρτήσεις είναι οι εξής:

- Νομική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων από τα Θεραπευτικά Προγράμματα .
- Υποστήριξη των εξυπηρετούμενων από τα Θεραπευτικά Προγράμματα σε θέματα που αφορούν στην οικονομική δραστηριότητα.
- Δράση για την ανάπτυξη προ-επαγγελματικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων των εξυπηρετούμενων από τα Θεραπευτικά Προγράμματα .
- Δράσεις επανασύνδεσης με το εκπαιδευτικό σύστημα.

2.6. Σύνοψη

Από τη χαρτογράφηση που προηγήθηκε προκύπτει ότι στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού (Δήμος), εκτός από το ΤΕΒΑ, δραστηριοποιείται μια ευρεία γκάμα φορέων ποικίλων θεσμικών μορφών στο «τρίπτυχο» του υποδείγματος της «ενεργητικής ένταξης» (πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά, πρόσβαση σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες και ένταξη στην αγορά εργασίας) που χρηματοδοτούνται από τις επιμέρους προτεραιότητες του Εθνικού Επιχειρησιακού ΠΑΔΚΣ (2021-27) και των ΠΕΠ.

Η διαπίστωση αυτή σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η υλοποίηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης στο τοπικό επίπεδο στη χώρα μας εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και επικαλύψεις αρμοδιοτήτων, έλλειψη συντονισμού και διαφάνειας και απουσία αποτελεσματικής εποπτείας των πολλών φορέων που προσφέρουν υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, καθιστά επιτακτική την ανάγκη για την ανάπτυξη συνεργειών και διαδικασιών συντονισμού με στόχο την επίτευξη οικονομικών κλίμακας αλλά και την ολιστική παρέμβαση στα πολλαπλά προβλήματα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΕΒΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΚΤ+ : ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ⁹

Όπως αναφέρθηκε το ζήτημα των συνεργειών μεταξύ κοινωνικών φορέων αλλά και οργανισμών, υπηρεσιών ή άλλων νομικών προσώπων που ενεργούν στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης, αποτελεί ενδεχομένως τη μεγαλύτερη πρόκληση. Κι αυτό γιατί τόσο από την εμπειρική πραγματικότητα, όσο και από τη γενικότερη βιβλιογραφία, προκύπτει ένα σημαντικό έλλειμμα σε επίπεδο στρατηγικής και αποτελεσματικότητας. Στοιχεία όπως οι αλληλοεπικαλύψεις, η άγνοια της δράσης του ενός φορέα σε σχέση με τον άλλον, η έλλειψη συντονισμού σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας και περιφέρειας, η αδυναμία αλληλοσυμπληρωματικότητας των δράσεων, η μη ορθή διάγνωση αναγκών κ.α αποτελούν δομικά και συστημικά προβλήματα τα οποία δυσχεραίνουν την αποτελεσματική και κοινωνικά επωφελή δράση στο πεδίο της αντιμετώπισης διαπιστωμένων και επειγουσών αναγκών.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι απαιτείται η διαμόρφωση ενός έγκριτου, ορθολογικού και επιχειρησιακά εύχρηστου και υλοποιήσιμου «οδικού χάρτη» σχεδιασμού και εφαρμογής των συνοδευτικών μέτρων του ΤΕΒΑ με στόχο την ανακούφιση των αρνητικών επιπτώσεων της φτώχειας, της αποστέρησης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αναμφίβολα, σε αυτό το πλαίσιο σημαντική είναι η χαρτογράφηση, η ανάδειξη αλλά και η δημιουργική αξιοποίηση καλών πρακτικών από την Ευρωπαϊκή εμπειρία, σε μια προσπάθεια να διαμορφώσουμε ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς στο πεδίο των συνεργειών και της κοινών παρεμβάσεων ώστε τα συνοδευτικά μέτρα του ΤΕΒΑ να απευθύνονται σε αυτούς πραγματικά έχουν ανάγκη και το κυριότερο να λειτουργούν επωφελώς και εποικοδομητικά.

Ειδικότερα στην **Ιταλία** αναπτύχθηκε ένα σημαντικό πρόγραμμα με leader την Ομοσπονδία των Οργανώσεων που εργάζονται με Αστέγους σε συ-

⁹ Κύρια πηγή για τη συγγραφή του κεφαλαίου αυτού αποτέλεσαν η έκθεση του FEAD (2021) Community Thematic Seminar on 'New beneficiaries of FEAD-funded measures and new practices implemented during the Covid-19 crisis' -Thematic Background Paper April, 2021. Επιπρόσθετες πληροφορίες αντλήθηκαν από τις ιστοσελίδες των αναφερόμενων προγραμμάτων.

νεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το ΤΕΒΑ. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο της εν λόγω σύμπραξης αναπτύχθηκαν μια σειρά από δράσεις με σκοπό την κοινωνική ένταξη και συμπερίληψη σε ζητήματα στέγης. Επιπροσθέτως διαμορφώθηκε ένα εταιρικό σύμφωνο πάνω στο οποίο το 2014 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής διαμόρφωσε ένα σχέδιο εθνικής πολιτικής για τους άστεγους και τους περισσότερο κοινωνικά ευάλωτους πολίτες αξιοποιώντας με τον τρόπο αυτό εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Η εν λόγω σύμπραξη βασίστηκε στη συμπληρωματικότητα των δράσεων περιλαμβάνοντας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΤΕΒΑ υλοποιώντας σημαντικές παρεμβάσεις με στόχο την προτεραιοποίηση επειγουσών περιπτώσεων.

Συγκεκριμένα, το ΤΕΒΑ δεν λειτούργησε για την κάλυψη άμεσων και επειγουσών καταστάσεων αλλά ως ένα στρατηγικό εργαλείο κοινωνικής ένταξης και συμπερίληψης για τους κοινωνικά ευάλωτους μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα 1 και ειδικότερα το Μέτρο 4 που προέβλεπε το πρόβλημα της αστεγίας και την αντιμετώπιση της υλικής αποστέρησης. Στο πλαίσιο της εν λόγω σύμπραξης ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου ήταν να ενδυναμώσει τις δημόσιες υπηρεσίες διαμορφώνοντας ένα δίκτυο με σκοπό την ανακούφιση των βασικών αναγκών σε συνεργασία με άλλα συνοδευτικά μέτρα του ΤΕΒΑ. Ειδικότερα, μεταξύ 2016-2019 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και ΤΕΒΑ δημιούργησαν προγράμματα 100 εκ ευρώ (50% + 50%) στοχεύοντας:

- Στην υπέρβαση του κατακερματισμού των δράσεων
- Στη διασφάλιση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής παρεμβάσεων βασισμένης στη συνέργεια, στην συνεργασία, και την συν διεύθυνση.
- Στην προώθηση της ενεργούς συμπερίληψης μέσα από μια πολυδιάστατη παρέμβαση που να υπερβαίνει το ζήτημα της στέγης και να επεκτείνεται στο διακύβευμα της ένταξης συνολικότερα
- Στη διαμόρφωση μιας ενεργητικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής με κύρια χαρακτηριστικά τη συνέργεια, στην συνεργασία, και την συν διεύθυνση, και τη «συγκατοίκηση»

Οι αποδέκτες του εν λόγω σχήματος ήταν μητροπολιτικές πόλεις και δήμοι με περισσότερο από 250000 κατοίκους και 1000 άστεγους ή πολίτες που αντιμετωπίζουν σοβαρή υλική αποστέρηση καθώς και περιφέρειες. Βασικοί εταίροι των εν λόγω συμπράξεων ήταν οι μητροπολιτικά αστικά κέντρα, δήμοι, περιφέρειες, το Υπουργείο Εργασία και Κοινωνικών Πολιτικών καθώς και η Ιταλική Ομοσπονδία Εργαζομένων σε Οργανώσεις για την Αστεγία. Οι δράσεις του εν λόγω σχήματος ωφέλησαν περί τους 10.000 άστεγους σε όλη τη χώρα.

Άλλη χαρακτηριστική περίπτωση καλής πρακτικής αποτελεί το παράδειγμα της **Ισπανίας**. Συγκεκριμένα η Ισπανία η οποία αποτελεί μια χώρα με υψηλά ποσοστά ανεργίας αφού το ζήτημα εύρεσης εργασίας αποτελεί ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση ιδίως για όλους εκείνους που έχουν χαμηλά προσόντα και επικαιροποιημένες δεξιότητες ή δεν διαθέτουν εργασιακή εμπειρία. Οι περιπτώσεις αυτές γίνονται ακόμα πιο δύσκολες και σύνθετες όταν τα άτομα αυτά έχουν ποινικό μητρώο, επιβαρυσμένη υγεία ή φυσική ανικανότητα ή δεν μιλούν την κυρίαρχη γλώσσα εργασίας λόγω του ότι ανήκουν σε κοινωνική ομάδα με διαφορετικό εθνικό, γλωσσικό, η ακόμα και θρησκευτικό υπόβαθρο. Αντιλαμβανόμαστε πως το ζήτημα της εργασίας γίνεται ιδιαίτερα σύνθετο όταν άτομα με μειονοτικά ή κοινωνικά και πολιτισμικά διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά συνδυάζουν τα προαναφερθέντα στοιχεία με τον έναν ή τον άλλον τρόπο (μονογονεϊκότητα, μεταναστευτικό/ προσφυγικό προφίλ, χαμηλά προσόντα, έλλειψη εμπειρίας, πρώην χρήστες, πρώην φυλακισμένοι κ.α) Κατά συνέπεια τα άτομα αυτά είναι απολύτως εκτεθειμένα στον κοινωνικό αποκλεισμό, στο ρατσισμό, στις διακρίσεις με συνέπεια να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν τόσο στα δικά τους προβλήματα όσο και στην κάλυψη αναγκών παιδιών ή άλλων εξαρτώμενων ατόμων. Στο πλαίσιο της εν λόγω κατάστασης αναπτύχθηκε μια σημαντική συνέργεια η οποία περιλάμβανε διαφορετικές πρωτοβουλίες καθώς και μια ποικιλία πόρων με σκοπό την προώθηση μιας ολιστικής και ολοκληρωμένης παρέμβασης.

Συγκεκριμένα το 2015 η **Bancosol** (Food Bank of the Costa del Sol) εφάρμοσε ένα project με σκοπό την κοινωνική και εργασιακή ένταξη εφαρμόζοντας ένα επιχειρησιακό σχέδιο σύμπραξης μεταξύ οργανώσεων διανομής φαγητού

και των Δημοτικών Κοινωνικών Υπηρεσιών. Συγκεκριμένα το εν λόγω project, αποσκοπεί στην κοινωνική ενεργοποίηση περιλαμβάνοντας διάφορες υπηρεσίες (όπως απασχόληση, υγεία, εκπαίδευση) προκειμένου να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες ανάγκες καθώς και άλλες λύσεις που ανακουφίζουν κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Ειδικότερα το συγκεκριμένο project συμπράττει με το TEBA μέσω τριων θεμελιακών αξόνων: επαγγελματικός προσανατολισμός και καθοδήγηση ατόμων που είναι σε καθεστώς επισφάλειας και κοινωνικού αποκλεισμού (επαγγελματικός προσανατολισμός, επιμόρφωση σε δεξιότητες εύρεσης εργασίας, εκπαίδευση σε ψηφιακές δεξιότητες, προετοιμασία για συνέντευξη κ.α) κατάρτιση προσαρμοσμένη σε συγκεκριμένα προφίλ θέσεων από τοπικές επιχειρήσεις, παροχή θέσεων πρακτικής άσκησης πάνω σε κοινοπραξίες. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το Bancosol εγκαινίασε παρόμοιο project το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Υγείας, Κατανάλωσης και Κοινωνικής Πρόνοιας (Ministry of Health, Consumption and Social Welfare (national authority) και από την Ανδαλουσιανή Αρχή (regional authority). Συγκεκριμένα τρεις συσχετιζόμενες πρωτοβουλίες αναπτύσσονται μέσω της χρηματοδότησης τριών διαφορετικών ταμειακών πόρων. Η πρώτη πηγή χρηματοδότησης είναι από την τοπική αυτοδιοίκηση (Social Rights Delegation of the Marbella Town Hall) η δεύτερη από την περιφερειακή αρχή (the Council of Málaga) και η τρίτη από το La Caixa' Foundation που λειτουργεί σαν ένα ενδιάμεσος φορέας μεταξύ του OP Social Inclusion και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ESF).

Ειδικότερα όμως το TEBA σε όλη την Ευρωπαϊκή Επικράτεια υποστήριξε μια σειρά παρεμβάσεων με στόχο τη διασύνδεση αλλά και τη δημιουργία συμπράξεων και συνεργειών ώστε να επιτευχθεί με αποτελεσματικό και δραστικό τρόπο το σύνθετο και πολυεπίπεδο εγχείρημα της κοινωνικής ένταξης. Συγκεκριμένα στη **Δανία**, ένα τέτοιο project ήταν το Project UDENFOR όπου σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε από μια ΜΚΟ με τη σύμπραξη και άλλων εταίρων όπως **οι οργανισμοί για την αστεγία, δήμοι, νοσοκομεία και κοινωνικές υπηρεσίες** με στόχο την ένταξη των άστεγων στην απασχόληση παρέχοντας αξιοπρε-

πείς αμοιβές με σκοπό την κάλυψη βασικών αναγκών. Ταυτόχρονα τους δόθηκε η ευκαιρία να παρακολουθούν σε διάφορα workshops ώστε να λαμβάνουν υποστήριξη στη διαβίωσή τους στις πόλεις και τα μεγάλα αστικά κέντρα με στόχο την κοινωνική ένταξη.

Ένα άλλο σημαντικό project ήταν το «Locker Room» όπου είχε σαν σκοπό την παροχή κουτιών ασφαλείας για αστέγους ώστε να φυλάσσουν χρήσιμα αντικείμενα, προσωπικά έγγραφα, ρούχα, ή αντικείμενα προσωπικής αξίας. Η παροχή αυτή συνοδευόταν από συμβουλευτική για συνολικότερα και διαφορετικά ζητήματα όπως η εργασία, η προσωπική υγιεινή κ.α. Παρόμοια δράση ήταν και project Café Outside' όπου ένα κινητό καφέ περιφέρεται ώστε να παρέχει καλό φαγητό, καθώς και άλλες υπηρεσίες υγιεινής και συμβουλευτικής σε άστεγους. Το καφέ περιφέρεται σε διάφορες περιοχές του Arhus. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν και άλλα projects όπως το 'Build Outside' ή το «Project Outreach Kompasset» στην Κοπεγχάγη, τα οποία υποστηρίχθηκαν από το TEBA σε σύμπραξη με την τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και τη συνευθύνη ΜΚΟ οι οποίες δραστηριοποιούνται στο χώρο της αστεγίας, της κοινωνικής ένταξης και ευρύτερα της ενσωμάτωσης στον κοινωνικό ιστό ευπαθών ομάδων όπως άστεγοι, άνεργοι, μετανάστες, πρόσφυγες κ.α

Άλλη χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το παράδειγμα της **Μάλτας** όπου αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση του project των **«Leap Centers»**. Πρόκειται για κέντρα που παρέχουν συνοδευτικά και υποστηρικτικά μέτρα στο TEBA μέσα από τη διανομή φαγητού. **Πρόκειται για πολυδύναμα κέντρα που εκτός από φαγητό παρέχουν συμβουλευτική, επαγγελματική στήριξη σε θέματα στέγης, εκπαίδευσης, υγιεινής και πρόσβασης στην κατάρτιση με σκοπό την εξατομικευμένη καθοδήγηση για κοινωνική ένταξη.** Η επιτυχία των κέντρων αυτών στηρίχθηκε στην αποτελεσματική και επωφελή λειτουργία τους. Συγκεκριμένα στηρίχθηκαν από το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε μια προσπάθειά η ένταξη κοινωνικά ευπαθών στην αγορά εργασίας και κυρίως ατόμων που ανήκουν σε μονογονεϊκές οικογένειες, ή έχουν αναπηρίες, πρόσφυγες, άνεργοι κ.α **Πρόκειται για πολυεπίπεδη παρέμβαση που συνδυάζει τη συνεργασία πολλών πλευρών αλλά και οργανισμών και ειδικοτήτων τόσο**

από το χώρο του κράτους, όσο και από τα πεδία της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και των ΜΚΟ.

Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί στη Γαλλία το project «Les Restaurants du Coeur» στη Γαλλία. Πρόκειται για μια καινοτόμα προσέγγιση που προσφέρει φαγητό σε όλους όσοι αντιμετωπίζουν εκτός από την ανεργία και τη φτώχεια το πρόβλημα της έλλειψης φαγητού. Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης εμπλέκονται μια σειρά από άλλους εξειδικευμένους επαγγελματίες (κοινωνικοί λειτουργοί, σύμβουλοι εργασίας και σταδιοδρομίας κ.α) διοργανώνοντας workshops για την αγορά εργασίας, παρέχοντας προγράμματα κατάρτισης, συμβουλευτική, εκπαίδευση και καθοδήγηση κ.α για να κάνουν ένα στέρεο βήμα στη ζωή τους. Το πρόγραμμα αυτό εκτός από το TEBA είχε τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου σε μια προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα στέρεο έδαφος για την αξιοποίηση εθνικών και κοινοτικών πόρων.

Σημαντική επίσης είναι η περίπτωση του TEBA στη Γερμανία όπου τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν μια σειρά από projects τα οποία απέβλεπαν στην κοινωνική ένταξη νεοφερμένων μεταναστών στην Ε.Ε περιλαμβάνοντας περιπτώσεις γονέων με παιδιά μικρά, αστέγων και ανέργων αλλά και ατόμων σε καθεστώς κοινωνικής ευπάθειας. Σε όλες τις περιπτώσεις οι παρεμβάσεις δομούνται σε συμπράξεις ανάμεσα στο κράτος, στην τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνικές/ μη κυβερνητικές οργανώσεις από την κοινωνία πολιτών. Το TEBA λειτουργεί σαν ένα απαραίτητο και δομικό οικονομικό εργαλείο ενώ οι γερμανικές πόλεις αποκτούν διαρκώς τεχνογνωσία χτίζοντας δίκτυα τόσο με την κρατική διοίκηση όσο και με τη κοινωνία πολιτών. Συγκεκριμένα αξιοσημείωτο είναι το project “GIVE”, στο Dortmund που απευθύνεται σε μετανάστες και οικογένειες μεταναστών με παιδιά ως 7 ετών με στόχο την υγεία, την ένταξη, την ενίσχυση και ενδυνάμωση της πολιτισμικής διαφοράς. Στο εν λόγω project συμμετέχουν πολλοί εταίροι οι οποίοι εκτός από το TEBA εμπλέκονται το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, διάφορες ΜΚΟ, αλλά και δημοτικές υπηρεσίες. Ειδικότερα το GIVE προσφέρει μια διασύνδεση υπηρεσιών μέσω ειδικών κέντρων πληροφόρησης και παροχής υπηρεσιών η οποία περιλαμβάνει εκπαίδευση, συμβουλευτική, καθημερινή φροντίδα, συμβουλευτική για την οικογένεια και την εγκυμοσύνη, δραστηριότητες ψυχαγωγίας καθώς και

συμβουλευτική σε εθνικές γλώσσες (Αγγλικά, Ρωσικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Ουγγρικά, Βουλγαρικά, Τουρκικά, Αραβικά)

Επιπροσθέτως από το 2016 στο Mannheim υλοποιείται ένα άλλο πρόγραμμα με τον τίτλο **ANIMA** το οποίο χρηματοδοτείται από το TEBA αλλά και το BMAS. Ο δήμος του Mannheim είναι ο συντονιστής εταίρος ενώ συμμετέχουν οργανώσεις από το χώρο της κοινωνίας πολιτών αλλά και από την προτεσταντική εκκλησία της περιοχής. Η δράση αποσκοπεί στη κοινωνική ένταξη μεταναστών και ειδικότερα στην παροχή συμβουλευτικής και υπηρεσίες πολυτροπικής βοήθειας στο πεδίο της ένταξης. **Το εν λόγω project βασίζεται στην σύμπραξη και την συνεργασία επιχειρώντας να υλοποιήσει μια συντονισμένη παρέμβαση και αυτοπροσδιορίζεται ως μια «κοινότητα υπηρεσιών»** αξίζει να σημειωθεί πως το ANIMA έχει δημιουργήσει συμπράξεις με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε ένα πρόγραμμα που ονομάζεται Fair Mobility με σκοπό την παροχή βοήθειας σε εργαζόμενους που μετακινούνται εντός του πεδίου και της αγοράς εργασίας της E.E. ΤΟ ANIIMA μέσω των συνέργειών που έχει διαμορφώσει (με δεκάδες οργανισμούς) έχει αναπτύξει ένα ευρύ δίκτυο παρεμβάσεων με σημαντική απήχηση και εξαιρετικά επωφελές κοινωνικό έργο.

Χαρακτηριστική επίσης είναι και η περίπτωση της **Κροατίας** όπου στην πόλη του Zagreb όπου ήδη από το 2007 έχει αναπτυχθεί ένα εργαλείο συνεργειών προσφέροντας κοινωνικά υποστηρικτικές υπηρεσίες (κοινωνική κουζίνα, τράπεζα τροφίμων, υλική υποστήριξη). Το σύστημα είναι οργανωμένο μέσω μιας κοινωνικής κάρτας η οποία λειτουργεί μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας την ευθύνη της οποίας έχει η τοπική αυτοδιοίκηση. Στην ουσία η κοινωνική κάρτα λειτουργεί μέσω του TEBA ως ένα e voucher και οι διαπιστευμένοι δικαιούχοι δύνανται να εξυπηρετηθούν ευκολότερα, γρηγορότερα και με απόλυτη διαφάνεια. **Άλλο ένα επίσης αξιοσημείωτο project του TEBA είναι το «social shop»** το οποίο δομείται σε μια ισχυρή σύμπραξη μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και διαφόρων ΜΚΟ. Ειδικότερα οι κοινωνικές υπηρεσίες της πόλης συνεργάζονται στενά με τον Ερυθρό Σταυρό σε μια προσπάθεια να καλυφθεί ένα ευρύ φάσμα παροχής υπηρεσιών σε κοινωνικά ευπαθείς αξιοποιώντας βοήθεια η οποία προέρχεται και από δωρεές και χορηγίες των τοπικών επιχειρήσεων.

Αξιομνημόνευτη, τέλος, είναι και η περίπτωση της **Σουηδίας** όπου το ΤΕΒΑ αποσκοπεί στην υποστήριξη και την ένταξη των κοινωνικά ευπαθών αλλά και όλων όσοι αντιμετωπίζουν τις αρνητικές συνέπειες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ειδικότερα στο Gothenburg έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο συνεργασίας των δημοτικών αρχών με οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών που εστιάζει στην ένταξη και την ενσωμάτωση μεταναστών, ατόμων που μόλις έχουν φτάσει στην Ε.Ε (κυρίως από Βουλγαρία και Ρουμανία) και έχουν ανάγκη υπηρεσιών υγείας, κοινωνικής φροντίδας ενώ αντιμετωπίζουν τη φτώχεια και την ανέχεια. **Ειδικότερα ο δήμος του Gothenburg ανέπτυξε ένα παράδειγμα επιτυχούς συνεργασίας με τις περιφερειακές αρχές, αν και χωρίς την χρηματοδότηση του ΤΕΒΑ, παρέχοντας εκπαίδευση, επιμόρφωση αλλά και υπηρεσίες υγείας και πρόληψης μέσω μιας μακροπρόθεσμης σύμπραξης δημόσιων και ιδιωτικών φορέων εμπλέκοντας ακόμα και δήμους ή ΜΚΟ από τις χώρες προέλευσης των μεταναστών.** Στη Σουηδία ειδικότερα αναπτύχθηκαν και άλλα projects - ιδίως στην πανδημία - όπως το «Po Drom» το οποίο λειτούργησε με τη συνεργασία των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου και ενός άλλου project του ΤΕΒΑ με τίτλο «Better Health» το οποίο κυρίως την περίοδο της καραντίνας και της έξαρσης του Covid προσέφερε σημαντικές υπηρεσίες υγείας, πρόληψης, κοινωνικής προστασίας, συμβουλευτικής και ιατρικών υπηρεσιών κ.α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΤΕΒΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΔΚΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΠ

4.1. Το πρόβλημα

Στο πλαίσιο του υποδείγματος πολιτικής για την «ενεργό ένταξη», τα ΚΜ της ΕΕ καλούνται να αναπτύξουν ολοκληρωμένα εθνικά συστήματα κοινωνικής ένταξης. Υπό αυτό το πρίσμα, η επάρκεια αλλά και η αποτελεσματικότητα των σύγχρονων συστημάτων κοινωνικής ένταξης αξιολογούνται σε σχέση με την ικανότητά τους να συνδυάσουν:

- Μέτρα επαρκούς εισοδηματικής στήριξης, με
- Υπηρεσίες υποστήριξης της (επαν) ένταξης και ιδίως με
- Ενεργητικές πολιτικές για την εργασιακή επανένταξη

Σε αυτό το πλαίσιο τα ΚΜ καλούνται να επενδύσουν – μεταξύ άλλων – και στην ενεργοποίηση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ. λήπτες ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, μακροχρόνια ανέργους, ΑμεΑ, Ρομά, Μετανάστες, νέους, Neets κλπ.). Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των συγκεκριμένων ομάδων στόχου, είναι ο πολυδιάστατος και σύνθετος χαρακτήρας των παραγόντων που αποθαρρύνουν ή και εμποδίζουν την κοινωνική τους ένταξη (βιολογικά ή και κοινωνικά χαρακτηριστικά, δομικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, συστημικά προβλήματα των υφιστάμενων προγραμμάτων ένταξης κλπ.). Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται μια **ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των πολλαπλών εμποδίων που δυσχεραίνουν την πορεία προς την κοινωνική τους ένταξη** (π.χ. οικονομικά, θέματα υγείας, ψυχολογικά, διακρίσεις, έλλειψη στέγης, αδράνεια, βία, ακούσια απομόνωση κ.λπ.).

4.2. Η υφιστάμενη κατάσταση

Στην Ελλάδα, το υφιστάμενο επιχειρησιακό πλαίσιο των πολιτικών κοινωνικής ένταξης αποτυπώνεται στην ΕΣΚΕ 2021-27. Ως προς το περιεχόμενό της, η ΕΣΚΕ περιλαμβάνει μέτρα που καλύπτουν και τους 3 πυλώνες του μοντέλου της ενεργού ένταξης. Περιλαμβάνει επίσης μια σειρά μέτρων για τη βελτίωση

της διακυβέρνησης της ΕΣΚΕ σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο (π.χ. ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού, βελτίωση της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων των επιμέρους φορέων, δημιουργία κοινωνικών υπηρεσιών μιας στάσης (one stop shop) σε τοπικό επίπεδο κ.λπ.).

Ωστόσο, μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι προαναγγελίες δεν έχουν υλοποιηθεί. Η **χώρα εξακολουθεί να μην διαθέτει ακόμα ένα ενιαίο ρυθμιστικό πλαίσιο για την κοινωνική ένταξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού**, που να κατοχυρώνει οριζόντια το δικαίωμα στην ένταξη, να περιγράφει με σαφήνεια τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων μερών και να και να προσεγγίζει ολοκληρωμένα και συστημικά τις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης.

Ειδικότερα, η υλοποίηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης στο τοπικό επίπεδο, που θεωρείται για πολλούς λόγους το προνομιακό πεδίο άσκησης της κοινωνικής πολιτικής (Κοντιάδης, 2006, Σκαμνάκης.....) εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και επικαλύψεις των αρμοδιοτήτων, την έλλειψη συντονισμού και διαφάνειας και την απουσία αποτελεσματικής εποπτείας των πολλών φορέων, που προσφέρουν υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης. Αυτή η κατάσταση, είναι πράγματι «ασύμβατη με την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, ευνοεί τις πελατειακές σχέσεις, την προνομιακή μεταχείριση και τη διαφθορά» (ΕΣΚΕ, 2021-27:51).

Είναι ενδεικτικό από την χαρτογράφηση που επιχειρήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης (κεφ. 2), ότι **στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού (Δήμος) δραστηριοποιείται μια ευρεία γκάμα φορέων ποικίλων θεσμικών μορφών, που δραστηριοποιούνται στο «τρίπτυχο» του υποδείγματος της «ενεργητικής ένταξης»** (πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά, πρόσβαση σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες και ένταξη στην αγορά εργασίας) και χρηματοδοτούνται από τις επιμέρους προτεραιότητες του Εθνικού Επιχειρησιακού ΠΑΔΚΣ (2021-27) και των ΠΕΠ (βλ. Πίνακα 1, που είναι ενδεικτικός και όχι εξαντλητικός).

Πίνακας 1: Φορείς ενεργού ένταξης και πηγή χρηματοδότησης σε τοπικό επίπεδο

ΦΟΡΕΑΣ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΒΑ	ΠΑΔΚΣ – Προτεραιότητα 6
ΚΠΑ2	ΠΑΔΚΣ – Προτεραιότητες 2 και 5
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΡΟΜΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜ-ΚΕΜ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΑΝΟΙΧΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΑΣ ΑΣΤΕΓΩΝ	ΠΕΠ 2021-27
ΥΠΝΩΤΗΡΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	ΠΕΠ 2021-27
ΔΟΜΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ – ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	ΠΕΠ 2021-27
ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΝΟΣΗΛΕΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	ΠΕΠ 2021-27
ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ (ΣΔΕ)	ΠΑΔΚΣ – Προτεραιότητα 3
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)	ΠΑΔΚΣ – Προτεραιότητα 3
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ (ΚΔΒΜ)	ΠΑΔΚΣ – Προτεραιότητα 3

4.3. Πρόταση για την ανάπτυξη συνεργειών των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ με τις άλλες Προτεραιότητες του ΕΠ ΠΑΔΚΣ και των ΠΕΠ.

Βασική παραδοχή της πρότασης είναι ότι το ΤΕΒΑ (ιδίως στο σκέλος της Βασικής Επισιτιστικής και Υλικής Συνδρομής που είναι υποχρεωτικό) αποτελεί μία από τις βασικές Πύλες Εισόδου των ευπαθών κοινωνικών ομάδων στο σύστημα κοινωνικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος του καθίσταται κομβικός για την ανάπτυξη συνεργειών με τους υπόλοιπους φορείς/προγράμματα που δραστηριοποιούνται στο τρίπτυχο της ενεργητικής ένταξης στο τοπικό επίπεδο, αλλά και την περαιτέρω πορεία των ομάδων αυτών προς την κοινωνική ένταξη. Η πορεία αυτή θα μπορούσε να διέπεται από τα ακόλουθα στάδια:

ΣΤΑΔΙΟ 1: Καταγραφή (α) των πολλαπλών κοινωνικών αναγκών και ενδεχομένως (β) των προσόντων και δεξιοτήτων των ωφελουμένων. Αυτό γίνεται με τη συμπλήρωση 2 διακριτών ερωτηματολογίων από διεπιστημονική ομάδα στο σημείο πρώτης επαφής (πχ. σημείο διανομής τροφίμων ΤΕΒΑ).

Ωστόσο είναι εξαιρετικά κρίσιμο η επαφή με τους ωφελούμενους του ΤΕΒΑ να λαμβάνει χώρα σε έναν κατάλληλο χώρο που εκτός από την παραλαβή των τροφίμων να υπάρχουν υποδομές για την υποδοχή και τη διεξαγωγή όλων των σχετικών διαδικασιών ενημέρωσης, συμβουλευτικής και συμπλήρωσης των απαιτούμενων στοιχείων. Υπό την έννοια αυτή απαιτείται να διασφαλιστούν οι απαιτούμενες συνθήκες ιδιωτικότητας, προσωπικής άνεσης και ασφάλειας ώστε η καταγραφή των στοιχείων να μπορεί να υλοποιείται με ορθότητα, ακρίβεια και την απαιτούμενη προσοχή. Παράλληλα εγείρεται το ερώτημα, του ποιος θα αναλαμβάνει την ευθύνη της διαδικασίας αυτής.

Αναμφίβολα, πρόκειται για σημαντικό έργο που απαιτεί επιστημονική επάρκεια, αίσθημα ευθύνης και ορθολογικούς χειρισμούς. Κατά συνέπεια προτείνεται η δημιουργία μια διεπιστημονικής ομάδας που να απαρτίζεται από επισημόνες και εμπειρογνώμονες (ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, ειδικούς στη συμβουλευτική κ.α) ώστε να μπορεί να επιτελέσει το έργο της αποτελεσματικά. Η εν λόγω ομάδα μπορεί να συστήνεται με τη συ-

νεργασία των επικεφαλής των Κοινωνικών Συμπράξεων του ΤΕΒΑ (που συνήθως είναι ΟΤΑ α' ή β' βαθμού) και των Κέντρων Κοινότητας ή των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων. Εναλλακτικά, το συγκεκριμένο έργο θα μπορεί να ανατίθεται σε εξωτερικούς συνεργάτες που θα αναλαμβάνουν για λογαριασμό του ΤΕΒΑ - μέσω υπεργολαβίας - την υλοποίηση της εν λόγω δράσης με σκοπό την πλήρη αποτύπωση και καταγραφή όλων των αναγκών που χαρακτηρίζουν τους ωφελούμενους αποτυπώνοντας με πληρότητα την ταυτότητα του συγκεκριμένου πληθυσμού- στόχου. Είναι σαφές πως η συγκεκριμένη λειτουργία απαιτεί τη χρήση εξειδικευμένων εργαλείων, τεχνικών και πρακτικών προσέγγισης, στατιστικά εργαλεία ταξινόμησης και επεξεργασίας, καταγραφές ιστορικών, συγκριτικές προσεγγίσεις, διαμόρφωση δεικτών, κατανομές χαρακτηριστικών κ.α Τα στοιχεία αυτά θα συγκροτούν μια «δεξαμενή πληροφοριών» που θα δύναται να αξιοποιείται ποικιλοτρόπως.

ΣΤΑΔΙΟ 2: Κατανομή των ωφελουμένων σε 2 διακριτές ομάδες: (α) εκείνων που έχουν τις δυνατότητες και την προοπτική ένταξης στην αγορά εργασίας, και (β) εκείνων, που λόγω των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν (μακροχρόνια προβλήματα υγείας, ΑμεΑ, εξαρτήσεις από ουσίες, αστεγία, ανεπαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, έλλειψη υπηρεσιών φροντίδας παιδιών κ.λπ.) δεν μπορούν σε πρώτη φάση να ωφεληθούν από τις τυπικές υπηρεσίες ενεργοποίησης. Η κατανομή αυτή είναι απαραίτητη για το επόμενο στάδιο που αφορά στην ανάπτυξη ενός εξατομικευμένου σχεδίου «πλοήγησης» των ωφελουμένων μέσα στο δίκτυο των κοινωνικών υπηρεσιών ή και των υπηρεσιών ένταξης στην αγορά εργασίας (κατάρτιση, ένταξη στην αγορά εργασίας).

ΣΤΑΔΙΟ 3: Σχεδιασμός ενός εξατομικευμένου σχεδίου δραστηριοτήτων και πλοήγηση μέσα στο δίκτυο των κοινωνικών υπηρεσιών στο τοπικό επίπεδο (ή ακόμη και στο περιφερειακό ή κεντρικό αν αυτό απαιτείται) προσαρμοσμένο στις καταγεγραμμένες ανάγκες ή/και δεξιότητες του κάθε ωφελούμενου ξεχωριστά. Το πλάνο αυτό σχεδιάζεται από την διεπιστημονική ομάδα που έχει ήδη υλοποιήσει τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης αναγκών και δεξιοτήτων. Το σχέδιο αυτό μπορεί να αφορά αποκλειστικά την συνεργασία και την παραπομπή του ωφελούμενου στο δίκτυο των κοινωνικών υπηρεσιών (που παρέχονται είτε

στο πλαίσιο των συνοδευτικών μέτρων του ΤΕΒΑ, είτε από το υπόλοιπο φάσμα των φορέων που δραστηριοποιούνται στο τοπικό επίπεδο) αν πρόκειται για περίπτωση που δεν μπορεί να ωφεληθεί από τις τυπικές υπηρεσίες ενεργοποίησης. **Η πορεία αυτή θα μπορούσε να ωφεληθεί από τη σταδιακή μετεξέλιξη του συνόλου των φορέων κοινωνικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο σε μια υπηρεσία μιας στάσης (ένα κοινωνικό one stop shop).** Αυτό θα μπορούσε να υλοποιηθεί με την μετεξέλιξη των Κέντρων Κοινότητας σε μια υπηρεσία μιας στάσης, συμπεριλαμβάνοντας όλες τις επιμέρους κοινωνικές δομές που δραστηριοποιούνται στο τοπικό επίπεδο και με την εποπτεία των Δήμων (μια τέτοια εξέλιξη προβλέπεται άλλωστε στην ΕΣΚΕ 2021-27). Στην περίπτωση των ωφελουμένων που έχουν τις δυνατότητες (επαν) ένταξης στην αγορά εργασίας, απαιτούνται περαιτέρω συνέργειες μεταξύ της κοινωνικής υπηρεσίας μιας στάσης και της υπηρεσίας μιας στάσης για την αγορά εργασίας (πχ. ΚΠΑ2). Γι' αυτή τη συνέργεια υπάρχει ήδη σχετικό πρωτόκολλο που αφορά στην εργασιακή επανένταξη των δικαιούχων του ΕΕΕ, που πρέπει να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει περισσότερους ωφελούμενους, αλλά και να διασφαλιστεί η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας τους στην αγορά εργασίας.

ΣΤΑΔΙΟ 4: Παρακολούθηση της πορείας των ωφελουμένων μέσα στο δίκτυο των υπηρεσιών από «κοινωνικούς συμβούλους».

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διαμορφωθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα παρακολούθησης της πορείας κάθε ωφελούμενου μέσω ενός λειτουργικού τρόπου που να ενημερώνεται για την εξέλιξη κάθε ατομικής περίπτωσης. Αναμφίβολα ο κάθε κοινωνικός σύμβουλος θα καλείται να αναλαμβάνει ένα αριθμό περιπτώσεων και να παρακολουθεί την πορεία χρήσης, διαχείρισης και αξιοποίησης των συνοδευτικών μέτρων του ΤΕΒΑ, αλλά και των λοιπών κοινωνικών υπηρεσιών στο τοπικό επίπεδο. Είναι προφανές ότι η υλοποίηση της διαδικασίας αυτής, λόγω του ενδεχόμενου μεγάλου αριθμού των ωφελουμένων, θα μπορούσε να ωφεληθεί από την βελτίωση της δια-λειτουργικότητας των ψηφιακών βάσεων δεδομένων, τουλάχιστον σε πρώτη φάση στο επίπεδο των φορέων που συναποτελούν το κοινωνικό one stop shop.

ΣΤΑΔΙΟ 5: Σύνταξη ατομικής έκθεσης αξιολόγησης από τον κοινωνικό σύμβουλο για το αποτέλεσμα της πορείας του ωφελούμενου προς την κοινωνική ένταξη.

Εντοπισμός προβλημάτων, δυσκολιών, αστοχιών και προτάσεις για βελτίωση.

Είναι προφανές, ότι η πρόταση αυτή συνιστά απλώς ένα πρώτο βήμα για την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των Συνοδευτικών Μέτρων του ΤΕΒΑ και των υπόλοιπων Προτεραιοτήτων του ΕΠ ΠΑΔΚΣ και των ΠΕΠ. Για την διαμόρφωση και ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ενεργητικής ένταξης που θα συμπεριλαμβάνει το σύνολο των φορέων και υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στο τοπικό επίπεδο (ανεξάρτητα από τη θεσμική τους μορφή και την πηγή χρηματοδότησης), απαιτείται ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο με συγκεκριμένου τύπου θεσμικές παρεμβάσεις και σαφή πολιτική βούληση. Μια τέτοιου τύπου θεσμική αλλαγή προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, και την καταγραφή των απόψεων των ίδιων των εκπροσώπων των φορέων και των υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στο τοπικό επίπεδο. Αυτό θα είναι και το αντικείμενο του επόμενου παραδοτέου μας.

Εν κατακλείδι, προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματικά η σύζευξη των προτεραιοτήτων, είναι ιδιαίτερα κρίσιμο να ληφθεί υπόψη η ανάγκη συνέργειας της Προτεραιότητας 6 με τις άλλες Προτεραιότητες όπως έχουν τεθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα και τον ευρύτερο στρατηγικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα απαιτούνται δύο γενικές και απαρέγκλιτες προϋποθέσεις:

Σε επίπεδο προγραμματισμού δράσεων, οι Υπηρεσίες που εκδίδουν Προσκλήσεις για την ένταξη Ωφελουμένων σε δράσεις που (συγ)χρηματοδοτούνται από τις διάφορες Προτεραιότητες **θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους ώστε να διευρενάται εκ των προτέρων** (πριν την έκδοση της Πρόσκλησης) αν θα **πρέπει να τίθενται και ειδικότερα κριτήρια επιλεξιμότητας** που να συμπεριλαμβάνουν σε κάθε περίπτωση και τους Ωφελούμενους της Προτεραιότητας 6.

Σε επίπεδο υλοποίησης, η Επιστημονική Ομάδα που θα αναλάβει να παράσχει τις υπηρεσίες που περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4, **να παρακολουθεί τις Προσκλήσεις** που εκδίδονται στο πλαίσιο των άλλων Προτεραιοτήτων, κατά την κατάρτιση του Εξατομικευμένου Σχεδίου **να ενημερώνει σχετικά τους Ωφε-**

λούμενους και, εφόσον το επιθυμούν, να τους συνδράμει για την υποβολή της σχετικής αίτησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Commission Recommendation of 3 October 2008 on the active inclusion of people excluded from the labour market (notified under document number C(2008) 5737)

FEAD (2021) Community Thematic Seminar on ‘New beneficiaries of FEAD-funded measures and new practices implemented during the Covid-19 crisis’ -Thematic Background Paper April, 2021.

European Commission (1993). White Paper for Development, Competitiveness and Employment, COM (93)700. Brussels.

European Commission, (2017). Commission staff working document on the implementation of the 2008 Commission Recommendation on the active inclusion of people excluded from the labour market. Available here: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=17619&langId=en>

European Commission, (2019). A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. Available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

European Commission, (2021). The European Pillar of Social Rights Action Plan. Available here: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23696&langId=en>

European Social Fund, ‘A new, stronger European Social Fund Plus’, available at: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>

OECD (1994), The OECD Jobs Study: Facts, Analysis, Strategies.

OECD (2021). Building inclusive labour markets: active labour market policies for the most vulnerable groups.

Ελληνόγλωσση

Τσιώλης, Γ., (2011), «Δευτερογενής ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: μια ερευνητική στρατηγική συμβατή με την ποιοτική προσέγγιση;», στο, Γ. Τσιώλης, Ν. Σερντεδάκης, Γ. Κάλλας (επιμ), *Ερευνητικές υποδομές και δεδομένα στην εμπειρική κοινωνική έρευνα. Ζητήματα καταγραφής, τεκμηρίωσης και ανάλυσης κοινωνικών δεδομένων*, Αθήνα: Νήσος.

